

Hallituksen esitys eduskunnalle kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan välillä tehdyn puitesopimuksen hyväksymiseksi sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan välillä heinäkuussa 2012 tehdyn puitesopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Filippiinien tasavallan kanssa tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sopimus on ensimmäinen Filippiinien kanssa tehtävä kahdenvälinen sopimus, jolla korvataan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Kaakkois-Aasian maiden järjestön (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN) välinen yhteistyösopimus vuodelta 1980.

Sopimus on laaja-alainen yhteistyösopimus, joka sisältää määräykset poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön sekä vuoropuhelun muodoista. Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä muun muassa ympäris-

tön ja ilmastomuutoksen, energian, tieteen ja teknologian sekä meri- ja lentoliikenteen aloilla. Sopimus sisältää EU:n ulkopolitiikan kannalta keskeisiä sitovia oikeudellisia velvoitteita, muun muassa määräyksiä ihmisoi-keuksista, asesulusta, terrorismin torjunnasta, Kansainvälisestä rikostuomioistuimesta, muuttoliikkeestä ja verotuksesta, sekä ajan-kohtaisia aiheita, kuten rauhanprosessi ja katastrofiriskien hallinta. Sopimus sisältää kehitysyhteistyösion sekä kaupallista yhteis-työtä koskevan osion.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle sopimuksen hyväksymistä koskevien kansal-listen menettelyjen loppuunsaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtio-neuvoston asetuksella säädettävänä ajankoh- tana samaan aikaan kuin sopimus tulee voi- maan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Euroopan unionin ja Filippiinien tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	3
2.2 Suomen ja Filippiinien tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet.....	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	5
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	5
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	5
4.3 Ympäristövaikutukset.....	5
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	5
5 ASIAN VALMISTELU.....	5
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa.....	5
5.2 Asian kansallinen valmistelu.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	7
I OSASTO: LUONNE JA SOVELTAMISALA.....	7
II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ.....	7
III OSASTO: KAUPPA JA SIOITUSTOIMINTA.....	8
IV OSASTO: OIKEUDELLINEN JA TURVALLISUUSYHTEISTYÖ.....	9
V OSASTO: YHTEISTYÖ MUUTTOLIIKKEEN JA MERITYÖN ALALLA.....	9
VI OSASTO: TALOUDELLINEN JA KEHITYSYHTEISTYÖ SEKÄ MUUT ALAT.....	10
VII OSASTO: INSTITUTIONAALINEN RAKENNE.....	11
VIII OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET.....	11
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	12
3 VOIMAANTULO.....	12
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	12
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	12
4.2 Käsittelyjärjestys.....	14
LAKIEHDOTUS.....	16
Laki kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan välillä tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	16
SOPIMUSTEKSTI.....	17

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin (EU) neuvosto valtuutti komission vuoden 2004 lopulla neuvottelemaan kahdenvälisistä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksista useiden Kaakkois-Aasian maiden kanssa (Thaimaa, Indonesia, Singapore, Filippiinit, Malesia, Brunei). Uuden sopimuksen neuvotteleminen oli ajankohtaista, sillä yhteistyön sopimuksellinen perusta oli EY:n ja ASEAN:in välillä vuonna 1980 solmittu yhteistyösopimus, joka ei maiden välisen yhteistyön laajetessa enää kattanut sen koko laajuutta. Neuvotteluvaltuutuksen taustalla oli komission vuonna 2003 antama tiedonanto, jossa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen aktivoida yhteistyötä. Filippiinit on viides ASEAN:n jäsenmaa, joka käynnisti neuvottelut kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta (Partnership and Cooperation Agreement, myöhemmin PCA) Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden kanssa. Vastaava PCA-sopimus on neuvoteltu valmiiksi Indonesian ja Vietnamin kanssa, ja neuvottelut ovat parhaillaan kesken Singaporen, Malesian ja Thaimaan kanssa.

Filippiinien kanssa tehty kumppanuus ja yhteistyösopimus on laaja-alainen sekasopimus, jossa sopimuspuolina ovat sekä EU että sen jäsenvaltiot. Keskeisenä tavoitteena EU:n ja Filippiinien tasavallan välisessä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksessa on laaja-alaisen kumppanuuden vahvistaminen. Sopimus lisää osapuolten mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä eri sektoreilla. Sopimus ei ole kauppasopimus, mutta se sisältää myös kaupallista yhteistyötä koskevan osion. EU:n näkökulmasta tärkeimpiä sopimuksen osa-alueita ovat muun muassa turvallisuus, sisäasiat, ihmisoikeudet ja siirtolaisuus. Sopimuksessa myös sovitaan yhteistyön tai vuoropuhelun aloittamisesta useilla aloilla. Sopimuksen tavoitteena on yhteistyön kehittäminen erilaisissa poliittisissa, sosiaali- ja talouskysymyksissä ja tiivistää EU:n ja Filippiinien yhteistyötä niin alueellisissa kuin kansainvälisissäkin yhteyksissä. Poliittisesti sopimus vahvistaa yhteisten yleismaailmal-

listen arvojen pohjalta EU:n roolia Kaakkois-Aasiassa.

Sopimus sisältää poliittiset standardilausekkeet, jotka koskevat ihmisoikeuksia, joukkotuhoukseiden vähentämistä, pienaseita ja kevyitä aseita, kansainvälistä rikostuomioistuinta ja terrorismin torjuntaa. Demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen sekä joukkotuhoukseiden leviämisen estämiseen liittyvien kansainvälisten velvoitteiden noudattaminen ovat sopimuksen olennaisia osia (essential element). Näiden osien rikkomisesta, johon liittyy erityinen neuvottelu- ja sanktiomenettely. Menettelyn avulla esimerkiksi merkittävien kauppaetuksien tai muiden sopimukseen sisältyvien taloudellisten etuuksien myöntämisen keskeyttämistä voitaisiin käyttää sanktioina toista sopimuspuolta kohtaan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen tai joukkotuhoukseiden leviämisen estämiseen liittyvien toimien laiminlyönnissä.

Filippiinien kanssa tehdyn sopimuksen voidaan arvioida lisäävän EU:n ja Filippiinien välistä vuorovaikutusta ja konkreettista yhteistyötä useilla osa-alueilla. Sopimuksen myötä EU:n näkyvyyden voidaan arvioida lisääntyvän Kaakkois-Aasian alueella. Sopimuksen kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskeva osio pohjustaa mahdollisia vapaa-kauppaneuvotteluja, mikäli niihin ryhtyminen katsotaan jossain vaiheessa ajankohtaiseksi.

2 Nykytila

2.1 Euroopan unionin ja Filippiinien tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet

EU:n ja Filippiinien välisen yhteistyön sopimus pohjainen perusta on Euroopan yhteisön ja Kaakkois-Aasian valtioiden liiton (ASEAN) jäsenvaltioiden välinen yhteistyösopimus (Cooperation Agreement between the European Economic Community and Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore

and Thailand – member countries of the Association of South-East Asian Nations) vuodelta 1980. Sopimus sisältää kaupallista, taloudellista ja kehitysyhteistyötä koskevia määräyksiä. Uusi, heinäkuussa 2012 allekirjoitettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus on ensimmäinen EU:n ja sen jäsenvaltioiden Filippiinien kanssa tekemä kahdenvälinen sopimus ja se korvaa edellä mainitun yhteistyösopimuksen.

EU on Filippiineille merkittävä kauppakumppani, viime vuosina erityisesti viennin kohdealueena. EU:n vienti Filippiineille on kuitenkin selvästi vähäisempää kuin suurimpien tuojamaiden. Filippiinien vienti EU:n alueelle on viime vuosina ollut noin 5,5 miljardia euroa vuodessa, ja EU on ollut Filippiineillä neljänneksi suurin tuojamaa noin 3,5 miljardilla eurolla vuodessa.

2.2 Suomen ja Filippiinien tasavallan väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Suomen ja Filippiinien välillä allekirjoitettiin vuonna 1978 tuloveroja koskeva sopimus kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi (SopS 59-60/1981), sekä vuonna 1998 sopimus sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta (SopS 51-52/1999).

Suomen ja Filippiinien kauppa on ollut viime vuosina nousussa. Kauppa on ollut tavallisesti Suomelle ylijäämäistä: kahdenvälisen kaupan arvo vuonna 2012 oli 252 miljoonaa euroa, josta Suomen viennin arvo 142 miljoonaa euroa ja tuonnin arvo 111 miljoonaa euroa. Tärkeimpänä tuoteryhmänä molemmissa oli elektroniikkateollisuuden komponentit.

2.3 Nykytilan arviointi

Euroopan unionin ja Filippiinien tasavallan väliset suhteet ovat kehittyneet vuoden 1980 yhteistyösopimuksen alaa pidemmälle. Uuden kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tavoitteena on parantaa yhteistyömahdollisuuksia kaupallis-taloudellisella alalla sekä lisäksi kehittää poliittista, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä. Sopimus kattaa use-

ampia yhteistyöaloja ja tarkoittaa sopimuspuolten sitoumuksia. Sen tekeminen jatkaa luontevalla tavalla Euroopan unionin ja Filippiinien välisten suhteiden kehitystä.

Poliittisesta näkökulmasta sopimuksen katsotaan olevan merkittävän askeleen kohti EU:n roolin vahvistamista Kaakkois-Aasiassa muun muassa sellaisten yleismaailmallisten arvojen kuten demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen pohjalta. Kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella on aiempaa sopimusta laajempi vaikutus ja sen odotetaan lisäävän yhteistyötä sekä suhteiden vakautta ja ennustettavuutta.

Suomen suhteiden järjestäminen Filippiinien tasavaltaan Euroopan unionin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella on tarkoituksenmukaista. Sopimus luo pohjan myös Suomen ja Filippiinien välisen yhteistyön laajentamiselle.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Filippiinien tasavallan kanssa tehty kumppanuus- ja yhteistyösopimus kattaa laajan skaalan eri yhteistyösektoreita ja sillä pyritään kehittämään konkreettista yhteistyötä monilla alueilla. Sopimuksen määräykset kattavat kaupan ja investointien yleisiä periaatteita ja yhteistyötä liittyen kaupan tekniisiin esteisiin, oikeusalan yhteistyöhön, kilpailupolitiikkaan, tilastointiin, kehitysyhteistyöhön, opetus- ja kulttuurialaan, tutkimukseen, työllisyyteen, siirtolaisuuteen, henkilötietojen suojaan, rahanpesun, rikollisuuden, terrorismin ja pienaseiden leviämisen vastaisiin toimiin, teollisoikeuksiin, elinkeinopolitiikkaan ja ympäristönsuojeluun. Samankaltaisia sopimuksia neuvotellaan myös muiden ASEAN:in jäsenmaiden kanssa. Filippiinien osalta muun muassa siirtolaisuus, turvallisuus, sisäasiat ja ihmisoikeudet olivat EU:n näkökulmasta keskeisiä sektoreita neuvotteluissa.

Sopimus määrää vähintään kahden vuoden välein kokoontuvan, molempien sopimuspuolien virkamiesedustajista koostuvan sekakomitean perustamisesta valvomaan sopimuksen toimivuutta ja täytäntöönpanoa. Sekakomitean alaisuuteen perustetaan alakomiteoita käsittelemään sopimuksen soveltu-

misalaan kuuluvia eri aloja ja avustamaan sekakomiteaa sen tehtävien hoitamisessa.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen sopimukselle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Sopimuksen tavoitteena on tiivistää Euroopan unionin ja Filippiinien tasavallan välisiä poliittisia ja taloudellisia suhteita ja käynnistää yhteistyötä usealla eri osa-alueella, mukaan lukien kauppa ja investoinnit, ympäristö ja ilmastonmuutos, energia, tiede ja teknologia sekä meri- ja lentoliikenne. Sopimuksella arvioidaan olevan myönteisiä, joskaan ei välittömiä taloudellisia vaikutuksia Suomelle.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavista sekakomitean ja alakomiteoiden kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä henkilöstöllä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia. Ympäristö on eräs alueista, joilla osapuolten yhteistyötä kehitetään. Sopimuksen mukaisesti yhteistyön tavoitteena on edistää kestävään kehitykseen tähtäävää ympäristön suojelua ja parantamista, noudattaen niitä kansainvälisen yhteistyön ja monenvälisen ympäristösopimusten velvoitteita, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat. Sopimus sisältää ympäristöä ja luonnonvaroja koskevan artiklan, jossa kirjataan luonnonvarojen ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämi-

sen tärkeydestä. Sopimuksen mukaan ympäristökysymykset pyritään sisällyttämään kaikkiin yhteistyön aloihin.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kumppanuus- ja yhteistyösopimuksella pyritään edistämään sopimuspuolten välistä poliittista vuoropuhelua ja parantamaan yhteistyömahdollisuuksia yhdessä sovittujen arvojen pohjalta. Sopimuksen pyrkimyksenä on edistää osapuolten yhteistyötä useilla eri aloilla ja saada aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia erityisesti Filippiineillä. Sopimuksessa osapuolet sitoutuvat yhteisiin periaatteisiin demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseksi, joukkotuhousteiden leviämisen estämiseksi ja terrorismin vastaista toimintaa koskien. Sopimuksella voidaan arvioida olevan myönteistä merkitystä hyvän hallinnon, demokratian, kansalaisyhteiskunnan ja kansantalouden vahvistumiselle Filippiineillä.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

Aloite sopimuksen tekemiseksi Filippiinien tasavallan kanssa tehtiin Filippiinien ja EU:n Senior Officials -kokouksessa helmikuussa 2005, ja ensimmäinen luonnos sopimuksesta toimitettiin Filippiineille tammikuussa 2006. Joulukuussa 2008 valmistui EU:n päivittämä luonnos, jonka pohjalta ensimmäinen neuvottelukierros käytiin Manilassa 9-10 päivänä helmikuuta 2009. Neuvotteluissa järjestettiin yhteensä seitsemän neuvottelukierrosta, joista viimeinen käytiin Brysselissä 2-3 päivänä kesäkuuta 2010. Neuvotteluja viivyttivät jonkin verran sopimuspuolien erilaiset käsitykset sopimuksen tavoitteista. Filippiinien tavoitteet keskittyivät kaupan sääntöihin, kun taas EU:n kannalta tärkeitä kysymyksiä olivat mm. sopimuksen kaksi olennaista osaa eli ihmisoikeudet ja ydinaseiden leviämisen estäminen, sekä kansainvälistä rikostuomioistuinta koskeva standardilauseke. Hankalia kysymyksiä neuvotteluissa olivat myös terrorismin vastustaminen ja siirtolaisuus. Sopimusneuvotteluissa kuitenkin edistettiin huo-

limatta siitä, että EU oli turvallisuussyistä asettanut Filippiinien kaupalliset lentoyhtiöt lentokieltoon, mikä eräiden muiden maiden kohdalla oli johtanut sopimusneuvotteluiden väliaikaiseen jäädyttämiseen.

Sopimusneuvotteluja valmisteltiin säännöllisesti EU:n Aasia ja Oseania -työryhmässä Brysselissä sekä pysyvien edustajien komiteassa. Sopimustekstiä käsiteltiin kauppapoliittisessa komiteassa ja ulkoasiainneuvostossa. Sopimusteksti hyväksyttiin pysyvien edustajien komitean kesäkuun 2010 istunnossa, ja sopimus parafoitiin 25 päivänä kesäkuuta 2010. Neuvosto teki päätöksen sopimuksen allekirjoittamisesta 6 päivänä syyskuuta 2010. EU:n jäsenmaat Iso-Britanniaa lukuun ottamatta allekirjoittivat sopimuksen alkukevään 2011 aikana, jolloin myös sopimuksen oikeusperustaa laajennettiin. EU:n ja Filippiinien edustajat allekirjoittivat sopimuksen lopulta 11.7.2012 Phnom Penhissä.

Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen sopimus hyväksytään jokaisessa jäsenvaltiossa, EU:ssa ja Filippiinien tasavallassa. Neuvosto hyväksyy sopimuksen EU:n puolesta konsultoituaan Euroopan parlamenttia.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Sopimusneuvotteluja ja sopimustekstiä käsiteltiin kauppapoliittisessa jaostossa ja ulkosuhdejaostossa. Eduskunnalle annettiin tietoja neuvotteluvaltuutuksesta 16 päivänä marraskuuta 2004 päivättyllä valtioneuvoston selvityksellä (UTP 30/2004 vp). Neuvottelujen edistymisestä ja loppuvaiheesta tiedotettiin 3 päivänä kesäkuuta 2010 päivättyllä U-kirjelmällä (U 17/2010 vp). U-kirjelmän ollessa käsittelyssä eduskunnan suuressa valiokunnassa 16 päivänä kesäkuuta 2010 suuri valiokunta yhtyi ulkoasiainvaliokunnan kannanoton (UaVP 49/2010 vp) mukaisesti valtioneuvoston kantaan (SuVX 55/2010 vp).

Sopimustekstiä käsiteltiin kauppapoliittisessa jaostossa ja ulkosuhdejaostossa. Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta ja ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakuntahallitukselta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdannossa vahvistetaan sopimuspuolten sitoutuminen kunnioittamaan demokratian periaatteita ja ihmisoikeuksia Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeusjulistuksen ja muiden asianmukaisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten mukaisesti sekä sitoutuminen oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan periaatteisiin. Johdantoon on myös kirjattu muita keskeisiä yhteistyöalueita kuten halu lisätä yhteistyötä kansainvälisen vakauden, oikeuden ja turvallisuuden alalla, taloudellisen ja sosiaalisen kestävä kehityksen edistämiseksi, sekä terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi. Johdannossa vahvistetaan myös sitoutuminen ympäristönsuojelun edistämiseen, yhteistyö muuttoliikkeiden hallintaa koskien ja Maailman kauppajärjestön kansainvälistä kauppaa koskevien periaatteiden syrjimätön soveltaminen.

I OSASTO: LUONNE JA SOVELTAMISALA

1 artikla. Yleiset periaatteet. Artiklassa vahvistetaan kansainvälisten sopimusten määrittelemien demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen olevan kummankin sopimuspuolen sisä- ja ulkopoliittikan perusta. Kohta on määritelty olennaiseksi osaksi sopimusta. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kestävään kehitykseen ja ilmastonmuutoksen torjumiseen, kehityksen tavoitteisiin, mukaan lukien vuosituhattavoitteet, ja sitoutumisensa hyvän hallintotavan periaatteeseen. Sopimuspuolet sopivat, että sopimuksen mukainen yhteistyö on niiden kansallisten lakien, sääntöjen ja määräysten mukaista.

2 artikla. Yhteistyön tavoitteet. Sopimuspuolet käyvät kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja lisäävät yhteistyötä molemminpuolisesti tärkeillä aloilla lujittaakseen kahdenvälisiä suhteitaan. Tavoitteina mainitaan erityisesti yhteistyön kehittäminen poliittisissa, sosiaali- ja talouskysymyksissä sekä alueellisesti että kansainvälisesti. Lisäksi tavoitteena on aloittaa yhteistyö seuraavilla aloilla: terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjunta; ihmisoikeudet ja kansainvälisesti vakavat rikokset; joukkotuhoaseet, pienaseet ja kevyet aseet, rauhanprosessi ja konfliktien ehkäisy; kauppa ja sijoitustoiminta; oikeus ja turvallisuus, mukaan luettuna laittomat huumeet, rahanpesu, järjestäytyneet rikollisuus ja lahjonta, tietosuoja, pakolaiset; muuttoliike ja merityö; sekä useilla muilla sopimuspuolille tärkeillä aloilla. Sopimuspuolet myös pyrkivät lisäämään yhteistyötä alueellisten ja osaluueellisten yhteistyöohjelmien puitteissa sekä edistämään vuoropuhelua ja vuorovaikutusta järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa.

3 artikla. Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä. Sopimuspuolet sopivat jatkavansa näkemysten vaihtamista ja yhteistyötä alueellisen ja kansainvälisen tason yhteyksissä ja organisaatioissa, kuten Yhdistyneet Kansakunnat ja sen erityisjärjestöt ja elimet.

4 artikla. Alueellinen ja kahdenvälinen yhteistyö. Sopimuspuolet sopivat voivansa tehdä yhteistyötä myös alueellisella tasolla, EU:n ja Filippiinien väliseen yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä painottaen. Toimintakehyksen valinnalla varmistetaan yhteistyön mahdollisimman tehokas vaikutus ja käytävissä olevien resurssien tehokas hyödyntäminen.

II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ

5 artikla. Rauhanprosessi ja konfliktien ehkäisy. Sopimuspuolet sopivat jatkavansa yhteisiä toimia, joilla pyritään edistämään konfliktien ehkäisyä ja rauhankulttuuria.

6 artikla. Yhteistyö ihmisoikeuksien alalla. Sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä ihmisoikeuksien alalla muun muassa niiden kansainvälisten ihmisoikeussopimusten avulla, joiden osapuolia ne ovat. Yhteistyön puitteissa

toteutetaan toimia muun muassa seuraavissa asioissa: maakohtaiset toimintasuunnitelmat; koulutus ja tietoisuuden edistäminen; kansalliset instituutiot; alueelliset instituutiot; merkityksellisen vuoropuhelun aloittaminen; yhteistyö YK:n instituutioiden kanssa.

7 artikla. *Kansainvälisesti tärkeät vakavat rikokset.* Artiklassa todetaan, etteivät kansainvälisesti tärkeät vakavat rikokset saa jäädä rankaisematta, ja että syytteeseen asettaminen on varmistettava kansallisella tai kansainvälisellä tasolla, tarvittaessa myös Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa. Sopimuspuolet käyvät vuoropuhelua yleisestä liittymisestä Rooman perussääntöön (SopS 55-56/2002).

8 artikla. *Joukkotuhooaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estäminen.* Sopimuspuolet sopivat noudattavansa kaikilta osin kansainvälisten aseistariisunta- ja asesulkusopimusten mukaisia velvoitteitaan ja muita kansainvälisiä velvoitteita, kuten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 1540, ja täyttävänsä ne kansallisella tasolla. Määräys on olennainen osa sopimusta. Lisäksi sopimuspuolet pyrkivät ratifioimaan merkitykselliset kansainväliset asiakirjat tai liittymään niihin ja täyttämään niistä aiheutuvat velvoitteet sekä luomaan tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän niin, ettei järjestelmä haittaa rauhanomaista vientiä ja ettei rauhanomaista vientiä pyritä käyttämään aseiden leviämisen salaamiseksi. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua näiden sopimuksen osien vahvistamiseksi. Kaksikäyttötuotteiden valvonnasta on unionin tasolla annettu neuvoston asetus (EY) N:o 428/2009 kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta. Kansallisesti vientivalvontajärjestelmästä on säädetty laissa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

9 artikla. *Pienaseet ja kevyet aseet.* Sopimuspuolet sopivat noudattavansa kansainvälisiin sopimuksiin ja sitoumuksiin perustuvia velvoitteitaan ja sitoutuvat panemaan ne täysimääräisesti täytäntöön. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua, jossa ne vaihtavat näkemyksiä ja

tietoja ja parantavat laittoman kaupan torjumiseen liittyviä valmiuksiaan.

10 artikla. *Yhteistyö terrorismin torjunnassa.* Sopimuspuolet vahvistavat sitoutumisensa terrorismin torjumiseen kansainvälisten sopimusten ja omien lakiensa ja hallinnollisten määräystensä mukaisesti.

11 artikla. *Yhteistyö julkishallinnon alalla.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä julkishallinnon valmiuksien kehittämiseksi.

III OSASTO: KAUPPA JA SJOITUSTOIMINTA

12 artikla. *Yleiset periaatteet.* Sopimuspuolet sopivat aloittavansa kahdenvälistä ja monenvälistä kauppaa koskevan vuoropuhelun sekä sitoutuvat kehittämään ja monipuolistamaan kauppaa ja helpottamaan markkinoillepääsyä. Sopimuspuolet tunnustavat kaupan ja muun muassa tullietuusjärjestelmien muodossa annetun avun keskeisen merkityksen kehitykselle ja pyrkivät panostamaan tähän enemmän WTO:n vaatimuksia noudattaen. Sopimuspuolet myös edistävät yhteistyötä muun muassa ongelmien ratkaisussa ja muissa kauppaan liittyvissä kysymyksissä 13–19 artikloissa mainituilla aloilla.

13 artikla. *Terveyyteen ja kasvinsuojeluun liittyvät kysymykset.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä elintarviketurvallisuuteen sekä terveyteen, eläinten ja kasvinsuojeluun liittyvissä kysymyksissä. Sopimuspuolet vaihtavat tietoja kansainvälisissä sopimuksissa määritellyistä toimenpiteistään ja nimeävät yhteyshenkilöt artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

14 artikla. *Kaupan tekniset esteet.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä kansainvälisten standardien käytön edistämiseksi ja tietojen vaihtamiseksi erityisesti WTO:n TBT-sopimuksen puitteissa. Sopimuspuolet aloittavat tätä tarkoitusta varten vuoropuhelun jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä ja nimeävät yhteyshenkilöt artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

15 artikla. *Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen.* Sopimuspuolet sopivat vaihtavansa kokemuksia tullimenettelyjä koskien ja pyrkivänsä erityisesti parantamaan kaupan turvallisuutta sekä varmistamaan teollis- ja

tekijänoikeuksien tullivalvonnan tehokkuuden säilyttäen tasapainon kaupan helpottamisen ja sääntöjenvastaisuuksien torjunnan välillä. Sopimuspuolet harkitsevat tulliyhteistyötä ja keskinäistä avunantoa koskevien pöytäkirjojen tekemistä. Tulliyhteistyötä ja kaupan helpottamista jatketaan myös tekniseen apuun tarkoitettujen määrärahojen käytönnoton kautta.

16 artikla. *Sijoitustoiminta.* Sopimuspuolet pyrkivät lisäämään sijoitusvirtoja johdonmukaisen vuoropuhelun avulla.

17 artikla. *Kilpailupolitiikka.* Sopimuspuolet sopivat tukevansa kilpailusääntöjen laatimista ja noudattamista sekä sääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten perustamista. Kilpailupolitiikan alan valmiuksia voidaan parantaa sopimuspuolten yhteistyövälineiden ja -ohjelmien kautta järjestävän rahoituksen avulla.

18 artikla. *Palvelut.* Sopimuspuolet sopivat johdonmukaisesta palvelukauppaa koskevasta vuoropuhelusta ja sitoutuvat käymään keskusteluja palvelukaupan mahdollisuuksien hyödyntämisestä.

19 artikla. *Teollis- ja tekijänoikeudet.* Sopimuspuolet vahvistavat toteuttavansa tarkoituksenmukaiset kansainvälisten standardien mukaiset toimenpiteet teollis- ja tekijänoikeuksien suojelemiseksi ja täytäntöönpanon varmistamiseksi. Yhteistyötä tehdään myös teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvien ohjelmien täytäntöönpanossa sekä kehitysohjelman täytäntöönpanossa Maailman henkisen omaisuuden järjestössä (WIPO). Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä maantieteellisten merkintöjen ja kasvilajikkeiden suojaa, sekä vaihtavat tietoja ja kokemuksia teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvien loukkausten ennaltaehkäisystä ja oikeuksien valvonnasta ja suojaamisesta vastaavien elinten perustamisesta ja lujittamisesta.

IV OSASTO: OIKEUDELLINEN JA TURVALLISUUSYHTEISTYÖ

20 artikla. *Oikeudellinen yhteistyö.* Sopimuspuolet toteavat oikeusvaltioperiaatteen ja siihen liittyvien instituutioiden vahvistamisen tärkeyden. Yhteistyö voi sisältää myös tietojenvaihtoa parhaista toimintatavoista.

21 artikla. *Yhteistyö laittomien huumausaineiden torjunnassa.* Artiklassa sovitaan laittomien huumausaineiden torjumiseksi tehtävästä yhteistyöstä ja määritellään sen tavoitteita sekä yhteistyötapoja.

22 artikla. *Yhteistyö rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa.* Todetaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumista koskevan yhteistyön tarpeellisuus ja sovietaan yhteistyön tavoitteista.

23 artikla. *Järjestäytyneen rikollisuuden ja lahjonnan torjunta.* Artiklassa sovitaan yhteistyöstä järjestäytyneen rikollisuuden ja lahjonnan torjumiseksi, mukaan lukien kansainvälisten sopimusten täytäntöönpano ja viranomaisyhteistyö.

24 artikla. *Henkilötietojen suoja.* Artiklassa sovitaan yhteistyöstä henkilötietojen suojan parantamiseksi korkeimpien kansainvälisten normien mukaisesti.

25 artikla. *Pakolaiset ja maansisäiset pakolaiset.* Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä jatkamaan yhteistyötään pakolaisten hyvinvointia koskevissa kysymyksissä.

V OSASTO: YHTEISTYÖ MUUTTOLIIKKEEN JA MERITYÖN ALALLA

26 artikla. *Yhteistyö muuttoliikkeen ja kehityspolitiikan alalla.* Sopimuspuolet vahvistavat muuttovirtojen hallinnan tärkeyden, valmistelevat kokonaisvaltaista vuoropuhelua aiheesta ja toteavat, että näkökohdat on otettava huomioon kansallisissa taloudellisen ja sosiaalisen kehittämisen strategioissa. Yhteistyössä noudatetaan voimassa olevaa unionin ja kansallista lainsäädäntöä. Siinä keskitytään muun muassa muuttoliikkeen syihin, esimerkiksi suojelua ja maahanpääsyä koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön, sekä viisumeihin, turvallisuuteen ja kehityspolitiikkaan liittyviin kysymyksiin. Yhteistyöllä pyritään myös ennaltaehkäisemään tapauksia, joissa toisen sopimuspuolen kansalaisen maahan saapumiselle tai siellä oleskelulle ei ole lainsäädännön mukaisia edellytyksiä, sekä määritellään henkilöiden palauttamisen periaatteita. Artiklassa määritellään myös sopimuspuolten velvoitteista ja artiklan 2 kohdan määrittelyn mukaisten kansalaistensa ta-

kaisin ottamisesta sekä asianmukaisten asiakirjojen toimittamisesta kansalaisilleen tätä varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan. Matkustusosoikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006). Artiklassa sopimuspuolet myös sopivat erillisen kansalaisten maahanpääsyä tai takaisinottoa koskevan sopimuksen tekemisestä mahdollisimman pian.

27 artikla. *Merityö ja merenkulkualan koulutus.* Sopimuspuolet sopivat merenkulkijoiden elin- ja työoloihin, työturvallisuuteen ja terveydenhuoltoon liittyvästä yhteistyöstä, sekä yhteistyöstä koskien merenkulkijoiden koulutusta ja pätevyyskirjojen myöntämistä. Sopimuspuolet vahvistavat noudattavansa YK:n merioikeusyleissopimuksen (SopS 49-50/1996) ja muiden kansainvälisten sopimustensa määräyksiä. Yhteistyö perustuu sopimuspuolten yhteydenpitoon ja vuoropuheluun.

VI OSASTO: TALOUDELLINEN JA KEHITYSYHTEISTYÖ SEKÄ MUUT ALAT

28 artikla. *Työllisyys- ja sosiaalasiat.* Sopimuspuolet sitoutuvat lisäämään yhteistyötä työllisyys- ja sosiaaliasioiden globalisaation sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi, sekä noudattamaan kansainvälisesti tunnustettuja työ- ja yhteiskuntaelämän normeja.

29 artikla. *Kehitysyhteistyö.* Artiklassa todetaan kehitysyhteistyön ensisijaisen tavoitteen olevan edistää kestävästä kehityksestä, joka auttaa vähentämään köyhyyttä ja saavuttamaan kansainvälisesti sovitut kehitystavoitteet. Sopimuspuolet käyvät säännöllisesti kehitysyhteistyötä koskevaa vuoropuhelua, muun muassa yksilön ja yhteiskunnan kehityksen, talouskasvun, ympäristön ja luonnonvarojen, ilmastonmuutoksen, sosiaalipalveluiden ja tuloksellisuuden osalta.

30 artikla. *Talouspolitiikkaa koskeva vuoropuhelu.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä edistääkseen taloutta koskevaa tietojenvaihtoa sekä kokemusten vaihtoa alueellisen yhteistyön ja integroitumisen puitteissa toteutettavasta talouspolitiikan koordinoinnista. So-

pimuspuolet pyrkivät syventämään viranomaistensa välistä vuoropuhelua.

31 artikla. *Kansalaisyhteiskunta.* Sopimuspuolet tunnustavat järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan merkityksen ja sopivat edistävänsä vuoropuhelua sen kanssa.

32 artikla. *Katastrofiriskien hallinta.* Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä katastrofiriskien hallintaa koskevaa yhteistyötä, tavoitteena riskien hallinnan ottaminen mukaan luonnonkatastrofeja koskeviin kehityssuunnitelmiin ja päätöksentekoon.

33 artikla. *Energia.* Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä lisäämään energia-alan yhteistyötä sekä edistämään yhteyksiä ja yhteistä tutkimusta erityisesti keskeisten alueellisen ja kansainvälisten kehysten puitteissa. Yhteistyössä sopimuspuolet huomioivat energia- ja palvelujen yhteydet kestäväan kehitykseen ja noudattavat ilmastonmuutokseen liittyviä sitoumuksiaan.

34 artikla. *Ympäristö ja luonnonvarat.* Artiklassa todetaan alan yhteistyön merkitys kestäväan kehitykseen tähtäävälle ympäristön suojelulle ja parantamiselle ja vahvistetaan velvoite panna täytäntöön alan kansainväliset sitoumukset. Sopimuspuolet varmistavat kauppa- ja ympäristöpolitiikkojen keskinäisen täydentävyyden ja määrittelevät osaluueita, joilla yhteistyötä pyritään jatkamaan alueellisissa ympäristöohjelmissa.

35 artikla. *Maatalous, kalastus ja maaseudun kehittäminen.* Artiklassa sovitaan vuoropuhelun ja yhteistyön edistämiseksi kestäväan kehityksen tukemiseksi ja määritellään vuoropuheluun soveltuvia aloja.

36 artikla. *Alueellinen kehittäminen ja yhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä kahdenvälistä yhteistyötä aluepolitiikan alalla, muun muassa aluepolitiikkojen muotoilun, hallinnon, maaseudun kehittämisen ja tilastoinnin alalla.

37 artikla. *Teollisuuspolitiikkaa ja pk-yrityksiä koskeva yhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä soveltuvilla teollisuuspolitiikan aloilla, tavoitteenaan taloudelliselle kehitykselle otollisen ilmapiirin luominen ja teollisuuden ja pk-yritysten kilpailukykyyn parantaminen.

38 artikla. *Liikenne.* Artiklassa sovitaan yhteistyöstä liikennepolitiikan keskeisillä osa-alueilla ja määritellään osa-alueet, joilla

yhteistyötä pyritään erityisesti edistämään. Vuoropuhelulla tuetaan myös kansainvälisten yleissopimusten mukaisten sääntöjen täytäntöönpanoa. Artiklassa määrätään meriliikennepolitiikkaa ja -palveluja koskevasta vuoropuhelusta.

39 artikla. *Tiede- ja teknologiayhteistyö.* Sopimuspuolet sopivat tekevänsä tiede- ja teknologiayhteistyötä, muun muassa tutkimuksen ja koulutuksen alalla, vastavuoroisuuden ja molemminpuolisen edun periaatteiden mukaisesti ja teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen huomioon ottaen.

40 artikla. *Yhteistyö tieto- ja viestintätekniikan alalla.* Sopimuspuolet tunnustavat tieto- ja viestintätekniikan tärkeyden taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle. Yhteistyö käsittää muun muassa osallistumisen alueelliseen vuoropuheluun tietoyhteiskunnasta, tietoverkkojen ja palvelujen yhteenliittävyyden, teknologioiden standardoimisen ja levittämisen, tutkimusyhteistyön edistämisen, parhaiten toimintatapojen jakamisen, verkoturvallisuuden alan yhteistyön, digitaalitelevisioon liittyvän yhteistyön ja henkilöresurssien kehittämisen.

41 artikla. *Audiovisuaaliala, viestimet ja multimedia.* Artiklassa sovitaan yhteistyöstä audiovisuaalialalla sekä viestinten ja median alalla, sekä poliittisen vuoropuhelun aloittamisesta näillä aloilla.

42 artikla. *Yhteistyö matkailun alalla.* Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä parantamaan tietojenvaihtoa ja vahvistamaan parhaita toimintatapoja Maailman matkailujärjestön vahvistamien sääntöjen mukaisesti, aloittavansa vuoropuhelun henkilöstökoulutuksen ja uuden teknologian kehittämisen alalla, sekä kehittävänsä yhteistyötä luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelemiseksi.

43 artikla. *Yhteistyö rahoituspalvelujen alalla.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyön tiivistämisestä sääntöjen ja normien lähentämiseksi sekä tunnustavat teknisen avun ja valmiuksien kehittämistoimenpiteiden tärkeyden näiden tavoitteiden saavuttamiselle.

44 artikla. *Verotusalan hyvä hallintotapa.* Sopimuspuolet sopivat noudattavansa verotusalan hyvän hallinnon periaatteita ja pyrkivänsä muun muassa edistämään kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla. Periaatteet pannaan täytäntöön pääosin Filippiinien ja

jäsenvaltioiden välisten nykyisten ja tulevien kahdenvälisten verosopimusten puitteissa.

45 artikla. *Terveystieteiden huolto.* Sopimuspuolet sopivat terveydenhuoltoalan yhteistyöstä muun muassa ohjelmien, seurannan ja tietojenvaihdon sekä kansainvälisten sopimusten kautta.

46 artikla. *Koulutus, kulttuuri sekä kulttuurien ja uskontojen välinen vuoropuhelu.* Sopimuspuolet sopivat yhteistyön edistämisestä koulutuksen, urheilun, kulttuurin ja uskontokuntien välisten suhteiden alalla. Sopimuspuolet aloittavat vuoropuhelun koulutusjärjestelmien nykyaikaistamisesta.

47 artikla. *Tilastointi.* Sopimuspuolet sopivat edistävänsä tilastointimenetelmien ja -käytäntöiden sekä tilastotietojen keruun ja levityksen yhdenmukaistamisesta. Yhteistyössä huomioidaan Euroopan unionin ja ASEANin välinen tilastointiyhteistyö.

VII OSASTO: INSTITUTIONAALINEN RAKENNE

48 artikla. *Sekakomitea.* Sovitaan sekakomitean perustamisesta, kokoontumisesta ja päätehtävistä. Sekakomitea vastaa sopimuksen toiminnasta ja täytäntöönpanosta, sekä myös valvoo kaikkien sopimuspuolten välillä tehtyjen tai tehtävien alakohtaisten sopimusten ja pöytäkirjojen toimintaa. Sekakomitea perustaa alakomiteoita käsittelemään sopimuksen eri aloja ja avustamaan sekakomitean työssä.

VIII OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET

49 artikla. *Tulevaa kehitystä koskeva lauseke.* Sopimusta voidaan laajentaa osapuolten sopimuksesta tai sekakomitean suosituksesta tiettyjä aloja koskevilla sopimuksilla tai pöytäkirjoilla.

50 artikla. *Yhteistyön resurssit.* Sopimuspuolet sopivat myöntävänsä asianmukaiset resurssit ja rahoitustukea omien valmiuksien ja säännöstensä sallimissa rajoissa, jotta yhteistyötavoitteet saavutettaisiin.

51 artikla. *Apuvälineet.* Artiklassa sovitaan tarvittavien apuvälineiden järjestämisestä

tä yhteistyön täytäntöönpanoon osallistuville virkamiehille ja asiantuntijoille.

52 artikla. *Muut sopimukset.* Todetaan, ettei sopimus rajoita sopimuspuolten valtuuksia tehdä kahdenvälistä yhteistyötä tai tehdä uusia yhteistyösopimuksia.

53 artikla. *Velvollisuuksien täyttäminen.* Artiklassa sovitaan menettelystä niissä tapauksissa, joissa toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä jonkin velvoitteensa. Sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet saatetaan sekakomitean käsiteltäviksi. Sopimuspuolen katsotaan olennaisesti rikkoneen sopimusta, jos sopimuspuoli purkaa sopimuksen kansainvälisen oikeuden yleisten säännösten vastaisesti tai rikkoo sopimuksen olennaisiksi osiksi määritellyjä määräyksiä, eli 1 artiklan 1 kohtaa tai 8 artiklan 2 kohtaa.

54 artikla. *Sopimuspuolten määrittely.* Määritellään sopimuksen sopimuspuolet.

55 artikla. *Alueet, joihin sopimusta sovelletaan.* Määritellään alue, jota sopimus koskee.

56 artikla. *Ilmoitukset.* Todetaan, että sopimusta koskevat ilmoitukset toimitetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ja Filippiinien ulkoasiainministeriölle.

57 artikla. *Sopimuksen voimaantulo ja kesto.* Sovitaan sopimuksen voimaantulosta ja määrätään sopimuksen kestosta, jatkumisesta, muutosten tekemisestä ja irtisanomisesta.

58 artikla. *Todistusvoimaiset tekstit.* Määrätään todistusvoimaisista teksteistä.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lakiehdotuksen 1 §:n säännöksellä saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitettu saattamaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Sopimuspuolet hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen osapuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle tätä varten tarvittavien oikeusmenettelyjen päätökseen saattamisesta. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan sopimuksen kanssa.

Sopimukseen sisältyy määräyksiä tietyistä yhteistyöaloista, jotka käsittelevät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvaksi säädettyä alaa. Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin ympäristöä ja luonnonvaroja koskevaan 34 artiklaan, maataloutta, kalastusta ja maaseudun kehittämistä koskevaan 35 artiklaan, liikennettä koskevaan 38 artiklaan, terveydenhuoltoa koskevaan 45 artiklaan sekä koulutusta, kulttuuria sekä kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua koskevaan 46 artiklaan. Edellä mainituista aloista jäsenvaltioiden toimivaltaa sisältyy edelleen, terveydenhuoltoa koskevaan 45 artiklaan sekä koulutusta, kulttuuria sekä kulttuurien ja uskontojen välistä vuoropuhelua koskevaan 46 artiklaan. Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen vaaditaan siten sopimuksen voimaansaattamiseksi Ahvenanmaalla.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan kanssa tehtävä kumppanuutta ja yhteistyötä koskeva puitesopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus. Sopimuksen määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan ja osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan tai unio-

nin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001vp, PeVL 16/2004 vp ja PeVL 24/2004 vp).

Toimivallan jako käsiteltävänä olevassa sopimuksessa ei ole yksiselitteinen. Toimivallan jaon arviointia hankaloittaa edelleen se, että kyse on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kolmannen valtion kanssa tekemästä sopimuksesta, jonka sopimusvelvoitteet ovat yhteistyövelvoitteita, jotka kohdistuvat sekä EU:n että sen jäsenvaltioihin. Toimivallanjako ei ole myöskään osoitettu sopimuksen määräyksissä.

Sopimuksen 1 artikla, jossa määrätään muun muassa ihmisoikeuksista ja demokratian periaatteista sopimuksen perustana ja poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevan II osaston tietyt määräykset on katsottava kuuluviksi jäsenvaltioiden toimivaltaan. Tällaisia määräyksiä ovat muun muassa terrorismin torjuntaa, pien- ja kevytaseita sekä kansainvälisesti tärkeitä vakavia rikoksia koskevat määräykset. Myös joukkotuhouksien- ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämistä koskevan 8 artiklan määräykset kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan siltä osin, kun ei ole kyse unionin toimivaltaan kuuluvasta vientivalvontasäännöstöstä, johon viitataan artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa.

Jäsenvaltioilla on edelleen toimivaltaa myös maahanmuuttoa koskevan yhteistyön osalta (26 artikla) siltä osin, kun on kyse henkilöiden palauttamisesta ja takaisinotosta sekä jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat tätä tarkoitusta varten (26 artiklan 3 kohta). Jäsenvaltioilla on toimivaltaa myös siltä osin, kun on kyse jäsenvaltioiden oikeudesta tehdä takaisinottosopimuksia Filippiinien kanssa kyseiseen artiklaan sisältyvän valtuutuksen perusteella (26 artiklan 4 kohta). Lisäksi jäsenvaltioilla on toimivaltaa terveydenhuollon alalla, josta määrätään sopimuksen 45 artiklassa sekä koulutuksen ja kulttuurin alalla, josta määrätään sopimuksen 46 artiklassa.

Lainsäädännön alaan kuuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatuksen perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksessa 1 artiklan 1 kohdassa todetaan, että sopimuksen olennaisen osan muodostavat demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sellaisina kuin ne vahvistetaan ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa keskeisissä kansainvälisissä sopimuksissa, sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 45/2000 vp; PeVL 31/2001 vp), etteivät sellaiset yleispiirteiset ja julistuksenomaiset määräykset, joissa sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa ihmisoikeuksia, vaikuta Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen ihmisoikeuksien alalla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että tällaisilla määräyksillä on aikaisempaan verrattuna uudentyypistä sitovaa merkitystä sopimukseen sisältyvän neuvottelu- ja sanktiomenettelyn vuoksi, ja tämän takia sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (ks. PeVL 31/2001 vp).

Perustuslakivaliokunnan viimeksi mainitussa lausunnossa käsittelemän sopimuksen neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskevassa 96 artiklassa oli nimenomaisesti mainittu sopimuksen soveltamatta jättäminen viimeisenä

keinona, jota voidaan käyttää tapauksessa, jossa toinen osapuoli on rikkonut sopimuksen olennaiseksi osaksi määriteltyä ihmisoikeuksia sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatetta koskevaa sopimusmääräystä. Nyt kyseessä olevan sopimuksen velvollisuuksien täyttämistä koskevassa 53 artiklassa ei mainita suoranaisesti sopimuksen soveltamisen keskeyttämistä toimenpiteenä, johon voitaisiin ryhtyä, jos toinen sopimuspuoli rikkoo olennaisesti sopimusta. Edellä mainittuun 53 artiklaan sisältyvä erimielisyyksien ratkaisua koskeva sopimusmääräys on siten kirjoitettu heikompaan muotoon kuin mitä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan tarkoittama neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskeva määräys oli kirjoitettu.

Hallituksen käsityksen mukaan nyt kyseessä olevan sopimuksen 53 artikla mahdollistaa kuitenkin valtiosopimus-oikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen (SopS 33/1980) 60 artiklassa tarkoitetun valtiosopimuksen rikkomisesta johtuvan sopimuksen soveltamisen keskeyttämisen kokonaisuudessaan tai osaksi. Lisäksi on otettava huomioon, että kyseisessä 53 artiklassa määrätään, että sopimuksen olennaisena rikkomisena pidetään sen olennaisiksi osiksi määriteltyjen sopimusmääräysten rikkomista. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen 53 artiklan määräysten soveltaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa sopimuksen olennaiseksi osaksi määritellyllä 1 artiklan 1 kohdalla on perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (ks. PeVL 31/2001 vp) tarkoittamaa uudentyyppistä sitovaa merkitystä ja tämän vuoksi sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Myös joukkotuhoukseen leviämisen estämistä koskevan 8 artiklan 2 kohta on määritelty sopimuksen olennaiseksi osaksi. Tämän sopimusmääräyksen rikkomisessa on kyse sopimuksen olennaisesta rikkomisesta, joka mahdollistaa sopimuksen 53 artiklan mukaisen neuvottelu- ja sanktiomenettelyn käytön. Näin ollen määräyksellä voidaan edellisessä kappaleessa selostettujen perusteluiden valossa arvioida olevan perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 31/2001 vp tarkoitettua sitovaa merkitystä, minkä vuoksi sen olisi katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Osapuolet velvoitetaan 8 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa myös ylläpitämään tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, mukaan lukien siihen sisältyvät tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyönnistä. Yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Perustuslain 8 §:n mukaan rangaistava teko ja siitä seuraava rangaistus tulee määritellä lain tasolla. Näin ollen kyseinen sopimusmääräys, joka velvoittaa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän ylläpitämiseen seurauksineen, kuuluu lainsäädännön alaan. Kyseinen sopimusmääräys ei kuitenkaan edellytä kansallisia lainsäädäntötoimia. Vientivalvonnasta on myös annettu laintasosta kansallista sääntelyä laissa kaksikäyttötutteen valvonnasta (562/1996) erityisesti siltä osin kuin on kyse täytäntöönpanoviranomaisista ja seuraamuksista sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012). Yhteistyötä muuttoliikkeen ja kehityspolitiikan alalla käsittelevän 26 artiklan osalta lainsäädännön alaan kuuluu 3 kohdan a ja b alakohdat, joissa määrätään osapuolten velvollisuudesta ottaa takaisin laittomasti toiseen maahan pyrkivät kansalaisensa sekä c alakohta, jossa määrätään lisäksi osapuolten velvollisuudesta antaa kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat heidän takaisinottoaan varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaisia ei saa estää saapumasta maahan. Matkustus-oikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006). Kohta sisältää näin ollen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Muut sopimuksen artiklat ovat lähinnä yleispiirteisiä, julistuksenomaisia sitoumuksia, jotka eivät sinänsä vaikuta Suomen kansainvälisen velvoitteen sisältöön tai laajuuteen.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mu-

kaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiini-

en tasavallan välillä Phnom Penhissä 11 päivänä heinäkuuta 2012 tehdyn puitesopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan välillä tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Kumppanuudesta ja yhteistyöstä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Filippiinien tasavallan välillä Phnom Penhissä 11 päivänä heinäkuuta 2012 tehdyn puitesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat mää-

räykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Lähetystöneuvos *Johanna Kotkajärvi*

Sopimusteksti

**PUITESOPIMUS EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ
FILIPPIINIEN TASAVALLAN KUMPPANUUDESTA JA YHTEISTYÖSTÄ**

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',
sekä
BELGIAN KUNINGASKUNTA,
BULGARIAN TASAVALTA,
TŠEKKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
IRLANTI,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARIN TASAVALTA,
MALTAN TASAVALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
ROMANIA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,
SUOMEN TASAVALTA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTA,
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,
Euroopan unionista tehdyn sopimuksen sopimuspuolet, jäljempänä 'jäsenvaltiot',
sekä

FILIPPIINIEN TASAVALTA,
jäljempänä 'Filippiinit',

jäljempänä 'sopimuspuolet',
jotka

OTTAVAT HUOMIOON sopimuspuolten perinteiset ystävällismieliset suhteet sekä niitä yhdistävät läheiset historialliset, poliittiset ja taloudelliset siteet,
KATSOVAT, että sopimuspuolten keskinäisten suhteiden kokonaisvaltaisuus on erityisen tärkeää,
KATSOVAT, että tämä sopimus muodostaa osan sopimuspuolten välisiä laajempia suhteita, jotka perustuvat muun muassa sopimukseen, joissa molemmat osapuolet ovat sopimuspuolia,
VAHVISTAVAT sopimuspuolten sitoutumisen kunnioittamaan demokratian periaatteita sekä ihmisoikeuksia sellaisina kuin ne vahvistetaan Yhdistyneiden Kansakuntien ihmisoikeuksien

yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa asianmukaisissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, joiden osapuolia ne ovat,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan periaatteisiin ja toiveensa lisätä kansojensa taloudellista ja sosiaalista edistymistä,

VAHVISTAVAT haluavansa lisätä yhteistyötään kansainvälisen vakauden, oikeuden ja turvallisuuden alalla kestävänsä sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen edistämiseksi, köyhyyden poistamiseksi ja vuosittuhattavoitteiden saavuttamiseksi,

KATSOVAT, että terrorismi on uhka kansainväliselle turvallisuudelle, ja haluavat tiivistää vuoropuheluaan ja yhteistyötään terrorismin torjunnassa ottaen täysimääräisesti huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vuonna 2006 julkaiseman maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian ja asianmukaiset YK:n turvallisuusneuvoston asiakirjat, erityisesti päätöslauselmat 1373, 1267, 1822 ja 1904,

ILMAISEVAT täyden sitoumuksensa ehkäistä ja torjua terrorismin kaikkia muotoja sekä kehittää tehokkaita kansainvälisiä välineitä sen kitkemiseksi.

KATSOVAT, että ollakseen tehokkaita terrorisminvastaisten toimien ja ihmisoikeuksien suojelun olisi täydennettävä ja vahvistettava toisiaan,

TUNNUSTAVAT, että on välttämätöntä lujittaa ja lisätä yhteistyötä huumausaineiden väärinkäytön ja huumausainekaupan torjumiseksi, sillä ne muodostavat vakavan uhan kansainväliselle rauhalle, turvallisuudelle, vakaudelle ja taloudelliselle kehitykselle,

OTTAVAT HUOMIOON, että kaikkein vakavimpia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisia rikoksia, kansanmurhia ja muita ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia ei saa jättää rannaisematta ja että syytteen nostaminen näistä rikoksista on varmistettava kansainvälisen rauhan ja oikeuden vahvistamiseksi,

KATSOVAT, että joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen on merkittävä uhka kansainväliselle turvallisuudelle, ja haluavat vahvistaa vuoropuheluaan ja yhteistyötään tällä alalla; katsovat, että YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 yksimielinen hyväksyminen korostaa koko kansainvälisen yhteisön sitoutumista joukkotuhoaseiden leviämisen torjuntaan,

TUNNUSTAVAT, että pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laitton kauppa, huono hallinnointi, riittämättömästi turvatut varastot ja valvomaton leviäminen ovat edelleen vakava uhka kansainväliselle rauhalle, turvallisuudelle ja kehitykselle,

TUNNUSTAVAT Euroopan talousyhteisön ja Kaakkois-Aasian maiden liiton (ASEAN) välillä 7 päivänä maaliskuuta 1980 tehdyn yhteistyösopimuksen ja siihen myöhemmin lisättyjen liittymispöytäkirjojen tärkeyden,

KATSOVAT, että on tärkeä lujittaa sopimuspuolten nykyisiä suhteita niiden keskinäisen yhteistyön lisäämiseksi, ja haluavat yhdessä vakiinnuttaa, syventää ja monipuolistaa suhteitaan molemmille tärkeillä aloilla tasavertaisesti, syrjimättömästi, luonnonympäristöä suojellen ja molemminpuoliseksi eduksi,

TUNNUSTAVAT Kaakkois-Aasian valtioiden liiton ja Euroopan unionin välisen vuoropuhelun ja yhteistyön tärkeyden,

ILMAISEVAT täyden sitoumuksensa edistää kestävästä kehityksestä, ympäristönsuojelusta ja tehokasta yhteistyötä ilmastonmuutoksen torjumiseksi,

KOROSTAVAT oikeuden ja turvallisuuden alan yhteistyön lisäämisen tärkeyttä,

VAHVISTAVAT sitoutuneensa kokonaisvaltaiseen vuoropuheluun ja yhteistyöhön, joilla pyritään edistämään muuttoliikkeen hallintaa ja kehitystä, sekä kansainvälisesti tunnustettujen työ- ja yhteiskuntaelämän normien tehokkaaseen edistämiseen ja täytäntöönpanoon,

OTTAVAT HUOMIOON, että sopimuksen ne määräykset, jotka kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston soveltamisalaan, sitovat Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia erillisinä sopimuspuolina tai vaihtoehtoisesti osana Euroopan unionia Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvalli-

suuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti, ja että sama koskee myös Tanskaa mainittuihin sopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti, TUNNUSTAVAT, että sopimuspuolet pitävät tärkeinä etenkin Maailman kauppajärjestön (WTO) perustamissopimukseen sisältyviä kansainvälistä kauppaa koskevia periaatteita ja sääntöjä sekä tarvetta soveltaa niitä avoimesti ja syrjimättömästi, VAHVISTAVAT toiveensa lisätä sopimuspuolten välistä yhteistyötä yhteisten arvojen pohjalta molemminpuoliseksi eduksi ja sopusoinnussa alueellisesti toteutettujen toimien kanssa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I osasto

LUONNE JA SOVELTAMISALA

1 artikla

Yleiset periaatteet

1. Demokratian periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sellaisina kuin ne vahvistetaan ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa keskeisissä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen ovat kummankin sopimuspuolen sisä- ja ulkopoliittikan perusta ja olennainen osa tätä sopimusta.

2. Sopimuspuolet vahvistavat yhteiset arvonsa sellaisina kuin ne esitetään Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjassa.

3. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutuneensa edistämään kestävästä kehityksestä, tekemään yhteistyötä ilmastonmuutoksen asettamiin haasteisiin vastaamiseksi ja edistämään kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden, mukaan luettuina vuosituhattavoitteet, saavuttamista.

4. Sopimuspuolet vahvistavat sitoutumisensa hyvän hallintotavan periaatteeseen.

5. Sopimuspuolet sopivat, että tähän sopimukseen perustuva yhteistyö on niiden kansallisten lakien, sääntöjen ja määräysten mukaista.

2 artikla

Yhteistyön tavoitteet

Lujittaaakseen kahdenvälisiä suhteitaan sopimuspuolet käyvät kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja lisäävät yhteistyötä kaikilla tämän

sopimuksen mukaisilla molemmille osapuolille tärkeillä aloilla. Tavoitteena on erityisesti

a) kehittää poliittisia sekä sosiaali- ja talouskysymyksiä koskevaa yhteistyötä kaikissa sopivissa alueellisen ja kansainvälisen tason yhteyksissä ja organisaatioissa,

b) aloittaa yhteistyö terrorismin ja kansainvälisen rikollisuuden torjumiseksi,

c) aloittaa ihmisoikeuksia käsittelevä yhteistyö ja kansainvälisesti tärkeitä vakavia rikoksia koskeva vuoropuhelu,

d) aloittaa yhteistyö joukkotuhoaseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen estämiseksi sekä rauhanprosessin ja konfliktien ehkäisyn edistämiseksi,

e) aloittaa yhteistyö kaikilla molemmille osapuolille tärkeillä kaupan ja sijoitustoiminnan aloilla kauppa- ja sijoitusvirtojen helpottamiseksi ja kaupan ja sijoitusten esteiden poistamiseksi WTO:n periaatteiden sekä nykyisten ja tulevien EU:ta ja ASEANia koskevien alueellisten aloitteiden periaatteiden mukaisesti,

f) aloittaa yhteistyö oikeuden ja turvallisuuden alalla, mukaan luettuna oikeudellinen yhteistyö seuraavilla aloilla: laittomat huumausaineet, rahanpesu, järjestäytyneen rikollisuuden ja lahjonnan torjunta, tietosuoja sekä pakolaiset ja maansisäiset pakolaiset,

g) aloittaa yhteistyö muuttoliikkeen ja merityön alalla,

h) aloittaa yhteistyö kaikilla muilla molemmille osapuolille tärkeillä aloilla, joihin kuuluvat erityisesti työllisyys- ja sosiaaliasiat, kehitysyhteistyö, talouspolitiikka, rahoituspalvelut, verotusalan hyvä hallintotapa, teollisuuspolitiikka ja pk-yritykset, tieto- ja viestintäteknikka (TVT), audiovisuaaliala, viestimet ja multimedia, tiede ja teknologia, liikenne, matkailu, koulutus, kulttuuri, kulttuurien ja uskontojen välinen vuoropuhelu,

energia, ympäristö ja luonnonvarat ilmastomuutos mukaan luettuna, maatalous, kalastus ja maaseudun kehittäminen, alueellinen kehittäminen, terveys, tilastointi, katastrofiriskien hallinta ja julkishallinto,

i) lisätä kummankin sopimuspuolen osallistumista alueellisiin ja osa-alueellisiin yhteistyöohjelmiin, joihin toinen sopimuspuoli voi osallistua,

j) kohottaa Filippiinien ja Euroopan unionin asemaa ja profiilia,

k) edistää kansalaisten keskinäistä ymmärtämystä sekä vilkasta vuoropuhelua ja vuorovaikutusta järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa.

3 artikla

Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä

Sopimuspuolet jatkavat näkemysten vaihtamista ja yhteistyötä alueellisen ja kansainvälisen tason yhteyksissä ja organisaatioissa, joista mainittakoon Yhdistyneet Kansakunnat ja Yhdistyneiden Kansakuntien erityisjärjestöt ja elimet, kuten YK:n kauppaja kehityskonferenssi (UNCTAD), ASEANin ja EU:n vuoropuhelu, ASEANin alueellinen foorumi, Aasian ja Euroopan yhteistyöprosessi (Asem), Maailman kauppajärjestö (WTO), Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM) ja Maailman henkisen omaisuuden järjestö (WIPO).

4 artikla

Alueellinen ja kahdenvälinen yhteistyö

Sopimuspuolet voivat tehdä yhteisestä sopimuksesta kullakin tämän sopimuksen kattamalla vuoropuhelu- ja yhteistyöalalla myös alueellisen tason yhteistyötä tai yhdistää toimintakehykset ottaen huomioon asianomaisten alueellisten ryhmittymien alueelliset päätöksentekomenettelyt sekä painottaen EU:n ja Filippiinien väliseen yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä. Valitessaan tähän tarkoitukseen sopivaa toimintakehystä sopimuspuolet pyrkivät varmistamaan, että kaikkiin asianomaisiin osapuoliin kohdistuu mahdollisimman tehokkaat vaikutukset, ja lisäämään osapuol-

ten osallistumista hyödyntäen mahdollisimman tehokkaasti käytettävissä olevat resurssit ja varmistaa, että toimet sopivat yhteen muiden toimien kanssa.

II osasto

POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ

5 artikla

Rauhanprosessi ja konfliktien ehkäisy

Sopimuspuolet sopivat, että ne jatkavat yhteisiä toimia, joilla pyritään edistämään konfliktien ehkäisyä ja rauhankulttuuria muun muassa rauhan puolustamisen ja rauhankasvatusohjelmien avulla.

6 artikla

Yhteistyö ihmisoikeuksien alalla

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä kaikkien ihmisoikeuksien edistämisen ja tehokkaan suojelemisen hyväksi muun muassa sellaisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten avulla, joiden osapuolia ne ovat.

2. Tällaisen yhteistyön puitteissa toteutetaan sopimuspuolten yhteisesti sopimia, muun muassa seuraavia toimia:

a) tuetaan ihmisoikeuksia koskevien maa-kohtaisten toimintasuunnitelmien kehittämistä ja täytäntöönpanoa,

b) edistetään alan koulutusta ja tietoisuutta ihmisoikeuksista,

c) lujitetaan ihmisoikeusalalla toimivia kansallisia instituutioita,

d) tuetaan mahdollisuuksien mukaan ihmisoikeusalalla toimivia alueellisia instituutioita,

e) aloitetaan sopimuspuolten välinen merkityksellinen vuoropuhelu ihmisoikeuksista ja

f) tehdään yhteistyötä ihmisoikeusalalla toimivien Yhdistyneiden Kansakuntien instituutioiden kanssa.

7 artikla

Kansainvälisesti tärkeät vakavat rikokset

1. Sopimuspuolet katsovat, että kansainvälisesti tärkeät kaikkein vakavimmat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaiset rikokset, kansanmurhat ja muut rikokset ihmisyyttä vastaan eivät saa jäädä rankaisematta ja että näistä rikoksista syytteeseen asettaminen on varmistettava ryhtymällä sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön mukaisiin toimenpiteisiin joko kansallisella tai kansainvälisellä tasolla, tarvittaessa myös Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa.

2. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä hyödyllistä vuoropuhelua yleisestä liittymisestä Rooman perussääntöön omien lakiansa mukaisesti sekä avustavansa valmiuksien kehittämisessä.

8 artikla

Joukkotuhousoseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estäminen

1. Sopimuspuolet katsovat, että yksi vakavimmista kansainvälisen vakauden ja turvallisuuden uhkatekijöistä on joukkotuhousoseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen valtiollisille ja valtioista riippumattomille toimijoille sekä niiden toimesta.

2. Tämän vuoksi sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhousoseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen noudattamalla kaikilta osin kansainvälisten aseistariisunta- ja asesulkusopimusten mukaisia velvoitteitaan ja muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita, kuten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaa 1540, ja täyttämällä ne kansallisella tasolla. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämä määräys on olennainen osa sopimusta.

3. Lisäksi sopimuspuolet sopivat siitä, että ne

– toteuttavat asianmukaiset toimet kaikkien muiden asian kannalta merkityksellisten kansainvälisten asiakirjojen, mukaan luettuina asiaa koskevat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat, allekirjoittamiseksi ja pyrkivät joko ratifioimaan ne ottaen täysimää-

räisesti huomioon sopimuspuolten ratifiointimenettelyt tai liittymään niihin sekä täyttämään niistä aiheutuvat velvoitteet,

– luovat tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän, jolla valvotaan joukkotuhousoseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua sekä kaksikäyttöteknologian loppukäyttöä ja johon sisältyy tehokkaita seuraamuksia vientivalvonnan laiminlyömisestä.

Sopimuspuolet katsovat, että vientivalvonnan toteuttaminen ei saa haitata kansainvälistä yhteistyötä rauhanomaisia tarkoituksia varten käytettävien materiaalien, laitteiden ja teknologian alalla ja että aseiden leviämistä ei saa pyrkiä salaamaan rauhanomaisten käyttötarkoitusten varjolla.

4. Sopimuspuolet sopivat käyvänsä säännöllistä poliittista vuoropuhelua edellä kuvatujen sopimuksen osien täydentämiseksi ja vahvistamiseksi. Sopimuspuolet voivat pyrkiä käymään vuoropuhelua myös alueellisella tasolla.

9 artikla

Pienaseet ja kevyet aseet

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laitton kauppa sekä niiden liiallinen keskittyminen, huono hallinnointi, riittämättömästi turvatut varastot ja valvomaton leviäminen ovat edelleen vakava uhka rauhalle ja kansainväliselle turvallisuudelle.

2. Sopimuspuolet sopivat noudattavansa velvoitteitaan, jotka perustuvat pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osatekijöiden torjuntaa koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmiin, sekä sitoumuksia, jotka perustuvat tähän alaan sovellettaisiin muihin kansainvälisiin sopimuksiin, kuten pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevaan Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaohjelmaan, ja sitoutuvat panemaan ne täysimääräisesti täytäntöön.

3. Sopimuspuolet käyvät säännöllistä poliittista vuoropuhelua, jossa ne vaihtavat nä-

kemyksiä ja tietoja ja pyrkivät yhteisymmärrykseen pieneseiden ja kevyiden aseiden laittontaa kauppaa koskevista kysymyksistä ja ongelmista, sekä parantavat laittoman kaupan ehkäisemiseen, torjumiseen ja poistamiseen liittyviä valmiuksiaan.

10 artikla

Yhteistyö terrorismin torjunnassa

1. Sopimuspuolet vahvistavat, että on tärkeää ehkäistä ja torjua terrorismia niiden omien lakien ja hallinnollisten määräysten mukaisesti ottaen huomioon oikeusvaltioperiaatteen, kansainvälisen oikeuden ja erityisesti YK:n peruskirjan ja asiaa koskevat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat, ihmisoikeuslainsäädännön, pakolaislainsäädännön, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja kansainväliset yleissopimukset, joiden sopimuspuolia ne ovat, 8 päivänä syyskuuta 2006 annettuun YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaan 60/28 sisältyvän YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian sekä terrorismin torjuntaa koskevasta yhteistyöstä 28 päivänä tammikuuta 2003 annetun EU:n ja ASEANin yhteisen julistuksen.

2. Tätä varten sopimuspuolet sopivat tekensä yhteistyötä

a) edistämällä asiaa koskevien YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien, esimerkiksi päätöslauselmien 1373, 1267, 1822 ja 1904, sekä asiaa koskevien kansainvälisten yleissopimusten ja asiakirjojen täytäntöönpanoa,

b) edistämällä YK:n jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian panemiseksi tehokkaasti täytäntöön,

c) vaihtamalla tietoja ja tehostamalla lainvalvontaan liittyvää yhteistyötä ja koordinoitua hyödyntäen Interpolin kansallisia keskusvirastoja Interpolin maailmanlaajuisen viestijärjestelmän tai I-24/7:n kautta,

d) vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista kansainvälisen oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti,

e) vaihtamalla näkemyksiä terrorismin torjunnassa käytetyistä keinoista ja menetelmistä, esimerkiksi tekniikasta ja koulutuksesta,

sekä vaihtamalla kokemuksia terrorismin ennaltaehkäisystä ja radikalisoitumisen torjunnasta,

f) syventämällä yhteistyön kautta terrorismin ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevaa kansainvälistä yhteisymmärrystä ja pyrkimällä pikaisesti yksimielisyyteen laajasta kansainvälistä terrorismia koskevasta yleissopimuksesta, jolla täydennetään YK:n terrorisminvastaisia asiakirjoja,

g) vaihtamalla parhaita toimintatapoja, jotka koskevat ihmisoikeuksien suojelua terrorismin torjunnassa,

h) edistämällä täytäntöönpanoa ja tehokkaampaa yhteistyötä terrorismin torjunnan alalla Asemin sekä EU:n ja ASEANin kumppanuuden puitteissa.

11 artikla

Yhteistyö julkishallinnon alalla

Sopimuspuolet sopivat tekensä yhteistyötä julkishallinnon valmiuksien kehittämiseksi. Tämän alan yhteistyöhön voi kuulua näkemysten vaihtaminen johtamismenetelmiä, palvelujen tarjoamista, hallinnollisten valmiuksien vahvistamista ja avoimuuskysymyksiä koskevista parhaista toimintatavoista.

III osasto

KAUPPA JA SIJOITUSTOIMINTA

12 artikla

Yleiset periaatteet

1. Sopimuspuolet aloittavat kahdenvälistä ja monenvälistä kauppaa ja siihen liittyviä näkökohtia koskevan vuoropuhelun lujittaakseen kahdenvälisiä kauppasuhteitaan ja kehittääkseen monenvälisen kauppajärjestelmän roolia kasvun ja kehityksen edistäjänä.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat kehittämään ja monipuolistamaan keskinäistä kauppaansa mahdollisimman pitkälle ja molemminpuolisen edun mukaisesti. Ne sitoutuvat parantamaan markkinoillepääsyn edellytyksiä poistamalla kaupan esteet ja ennen kaikkea tullien ulkopuoliset esteet sekä toteuttamalla toi-

menpiteitä avoimuuden lisäämiseksi ottaen huomioon myös kansainvälisten järjestöjen työn tällä alalla.

3. Sopimuspuolet tunnustavat kaupan keskeisen merkityksen kehitykselle ja sen, että tullietuusjärjestelmien muodossa annettu apu on tukenut apua saavien kehitysmaiden kehitystä, ja pyrkivät sen vuoksi panostamaan lisää tällaista apua koskeviin neuvotteluihin noudattaen WTO:n vaatimuksia.

4. Sopimuspuolet pitävät toisensa ajan tasalla kehityksestä, jota tapahtuu kaupan alalla sekä siihen liittyvillä politiikanaloilla, kuten maataloudessa ja elintarviketurvallisuuden, kuluttajansuojan ja ympäristön alalla jätteenhuolto mukaan luettuna.

5. Sopimuspuolet edistävät kauppaa- ja investointisuhteidensa kehittämiseksi vuoropuhelua ja yhteistyötä, johon sisältyy muun muassa kauppaa koskevien ongelmien ratkaiseminen ja muiden kauppaaan liittyvien kysymysten käsittely 13–19 artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

13 artikla

Terveyteen ja kasvisuojeluun liittyvät kysymykset

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä elintarviketurvallisuuteen sekä terveyteen ja kasvisuojeluun liittyvissä kysymyksissä ihmisten, eläinten tai kasvien elämän tai terveyden suojelemiseksi sopimuspuolten alueella.

2. Sopimuspuolet keskustelevat ja vaihtavat tietoja terveys- ja kasvisuojelutoimia koskevassa WTO:n sopimuksessa (SPS-sopimus), kansainvälisessä kasvisuojeluyhteisösuopimuksessa (IPPC), Maailman eläintautijärjestössä (OIE) ja Codex Alimentarius-komissiossa (Codex) määritellyistä toimenpiteistään, jotka kattavat muun muassa lainsäädännön, säännöt ja määräykset, todistus-, tarkastus- ja valvontamenettelyt sekä laitosten hyväksymiseen käytettävät menettelyt ja vyöhykejaon periaatteiden täytäntöönpanon.

3. Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä kehittääkseen terveys- ja kasvisuojeluasioihin ja tarvittaessa eläinten hyvinvointiin liittyviä valmiuksia.

4. Sopimuspuolet aloittavat ajoissa terveys- ja kasvisuojeluasioita koskevan vuoropuhelun, kun jompikumpi sopimuspuoli pyytää tarkastelemaan terveyteen ja kasvisuojeluun liittyviä asioita ja muita tämän artiklan mukaisia kiireellisiä kysymyksiä.

5. Sopimuspuolet nimeävät yhteyshenkilöt tämän artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

14 artikla

Kauppan tekniset esteet

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että standardeja, teknisiä määräyksiä ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskeva yhteistyö on keskeinen tavoite kaupan kehittämisen kannalta.

2. Sopimuspuolet edistävät kansainvälisten standardien käyttöä sekä tekevät yhteistyötä ja vaihtavat tietoja standardeista, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä ja teknisistä määräyksistä erityisesti kaupan teknisiä esteitä koskevan WTO:n sopimuksen (TBT-sopimus) puitteissa. Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet sopivat aloittavansa ajoissa kaupan teknisiä esteitä koskevan vuoropuhelun jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä ja nimeävät yhteyshenkilöt tämän artiklan mukaisia asioita koskevaa tietojenvaihtoa varten.

3. Kaupan teknisiin esteisiin liittyvää yhteistyötä voidaan toteuttaa muun muassa vuoropuhelun, yhteishankkeiden, teknisen avun ja valmiuksien kehittämistä koskevien ohjelmien avulla.

15 artikla

Tullimenettelyjen ja kaupan helpottaminen

1. Sopimuspuolet vaihtavat kokemuksia ja tutkivat mahdollisuuksia yksinkertaistaa tuonti-, vienti- ja muita tullimenettelyjä, varmistavat tulli- ja kauppamääräysten avoimuuden, kehittävät tulliyhteistyötä ja tehokkaita keskinäisen hallinnollisen avunannon mekanismeja sekä pyrkivät lähentämään näkemyksiä ja toimimaan yhdessä keskeisten kaupan helpottamiseen liittyvien kansainvälisten aloitteiden yhteydessä. Sopimuspuolet pyrkivät erityisesti parantamaan kansainväli-

sen kaupan turvallisuutta, varmistamaan teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnan tehokkuuden ja vaikuttavuuden sekä huolehtimaan siitä, että kaupan helpottaminen ja pestosten ja sääntöjenvastaisuuksien torjunta ovat tasapainossa.

2. Sopimuspuolet ilmaisevat olevansa kiinnostuneita harkitsemaan tulliyhteistyötä ja keskinäistä avunantoa koskevien pöytäkirjojen tekemistä tässä sopimuksessa vahvistetussa institutionaalisessa kehityksessä sanotun kuitenkaan estämättä muita tässä sopimuksessa tarkoitettuja yhteistyömuotoja.

3. Sopimuspuolet jatkavat tekniseen apuun tarkoitettujen määrärahojen käyttöönottoa tukeakseen yhteisesti sovittua tulliyhteistyötä ja kaupan helpottamista tämän sopimuksen mukaisesti.

16 artikla

Sijoitustoiminta

Sopimuspuolet pyrkivät lisäämään sijoitusvirtoja edistämällä houkuttelevien ja vakaiden olosuhteiden kehittämistä vastavuoroiselle sijoitustoiminnalle johdonmukaisen vuoropuhelun avulla, jonka tavoitteena ovat sijoittajia koskevat vakaat, avoimet ja syrjimättömät säännöt ja jonka avulla pyritään selvittämään, minkälaisilla hallinnollisilla järjestelyillä sijoitusvirtoja voitaisiin helpottaa sopimuspuolten kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti.

17 artikla

Kilpailupolitiikka

1. Sopimuspuolet tukevat kilpailusääntöjen laatimista ja noudattamista ja edistävät sääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten perustamista. Sopimuspuolet edistävät näiden sääntöjen tehokasta, syrjimätöntä ja avointa soveltamista lisätäkseen oikeusvarmuutta omilla alueillaan.

2. Tätä tarkoitusta varten sopimuspuolet parantavat kilpailupolitiikan alan valmiuksia, jos ne saavat tällaiselle toiminnalle rahoitusta sopimuspuolten yhteistyövälineistä ja ohjelmista.

18 artikla

Palvelut

1. Sopimuspuolet sopivat johdonmukaisesta vuoropuhelusta muun muassa vaihtaakseen tietoja sääntely-ympäristöistään, edistääkseen vastavuoroisesti markkinoillepääsyä ja sähköistä kaupankäyntiä, parantaakseen rahoituslähteiden ja teknologian saatavuutta sekä lisätäkseen palvelukauppaa sopimuspuolten välillä ja kolmansien maiden markkinoilla.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat käymään keskusteluja palvelukaupan mahdollisuuksien hyödyntämisestä toinen toistensa markkinoilla ottaen huomioon omien palvelualojensa kilpailukyvyn.

19 artikla

Teollis- ja tekijänoikeudet

1. Sopimuspuolet vahvistavat pitävänsä teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa erittäin tärkeänä ja toteuttavat tarkoituksenmukaiset toimenpiteet teollis- ja tekijänoikeuksien riittävän ja tehokkaan suojelun ja täytäntöönpanon varmistamiseksi valvoen samalla, että toimenpiteet ovat parhaiden toimintatapojen ja niiden kansainvälisten standardien mukaiset, joita sopimuspuolet ovat sitoutuneet noudattamaan.

2. Sopimuspuolet auttavat toisiaan valitsemaan ja panemaan täytäntöön teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä ohjelmia, joilla edistetään teknistä innovointia ja vapaaehtoista teknologian siirtoa sekä henkilöstökoulutusta, ja tekevät yhteistyötä kehitysohjelman täytäntöönpanossa Maailman henkisen omaisuuden järjestössä (WIPO).

3. Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä maantieteellisiä merkintöjä ja niiden suojaa sekä kasvilajikkeiden suojaa koskevaa yhteistyötä ottaen tarvittaessa huomioon muun muassa kasvilajikkeiden kansainvälisen suojeluliiton (UPOV) roolin.

4. Sopimuspuolet vaihtavat tietoja ja kokemuksia teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvistä käytänteistä, tulliyhteistyön ja muiden tarkoituksenmukaisten yhteistyömuotojen avulla toteutettavasta teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvien loukkausten ennaltaeh-

käisystä, joka käsittää etenkin väärentämisen ja piratismiin torjunnan, sekä kyseisten oikeuksien valvonnasta ja suojaamisesta vastaavien elinten perustamisesta ja lujittamisesta.

IV osasto

OIKEUDELLINEN JA TURVALLISUUSYHTEISTYÖ

20 artikla

Oikeudellinen yhteistyö

1. Sopimuspuolet katsovat, että on erityisen tärkeä vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja kaikkia siihen liittyviä instituutioita.

2. Sopimuspuolten väliseen yhteistyöhön voi kuulua myös keskinäinen tietojenvaihto oikeusjärjestelmiin ja lainsäädäntöön liittyvistä parhaista toimintatavoista.

21 artikla

Yhteistyö laittomien huumausaineiden torjunnassa

1. Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä varmistaa tasapainoisen lähestymistavan huolehtimalla tehokkaasta koordinoinnista johtavan huumeidentorjuntayksikön sekä terveydenhuollosta, oikeusasioista, koulutuksesta, nuorisasioista, sosiaalihuollosta, tulli- ja sisäasioista ja muista keskeisistä aloista vastaavien viranomaisten ja sidosryhmien välillä, jotta voidaan vähentää laittomien huumausaineiden tarjontaa ja kysyntää ja huumausaineista käyttäjille, heidän perheilleen ja yhteiskunnalle aiheutuvia vaikutuksia, sekä tehostaa lähtöaineiden valvontaa.

2. Sopimuspuolet sopivat näiden tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavista yhteistyötavoista. Toimien perustana ovat yhteisesti sovitut periaatteet, jotka perustuvat alan kansainvälisiin yleissopimuksiin, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, ja kesäkuussa 1998 pidetyssä YK:n yleiskokouksen 20. erityisistunnossa (huumausaineet) hyväksytyihin poliittiseen julistukseen ja huumausaineiden kysynnän vähentämisen suuntaa-antavia periaatteita koskevaan julistukseen sekä YK:n huumausainetoimikunnan 52. istunnon kor-

kean tason osuudessa maaliskuussa 2009 annettuun poliittiseen julistukseen ja toimintasuunnitelmaan.

3. Sopimuspuolten väliseen yhteistyöhön sisältyy tekninen ja hallinnollinen apu erityisesti seuraavilla aloilla: kansallisen lainsäädännön ja politiikkojen laatiminen, kansallisten instituutioiden ja tiedotuskeskusten perustaminen, huumausaineiden torjuntaan liittyvien kansalaisyhteiskunnan toimien ja huumausaineiden kysynnän ja huumausaineista aiheutuvien haittojen vähentämiseen tähtäävien toimien tukeminen, henkilöstön koulutus, lainvalvonnan tiukentaminen ja kansallisen lainsäädännön mukainen tietojenvaihto, huumausaineisiin liittyvä tutkimus ja huumeprofilointi, vaarallisten huumausaineiden valmistuksen ennaltaehkäisy sekä sen estäminen, että valvottuja lähtöaineita käytetään väärin tiettyihin huumausaineiden laittomassa valmistuksessa tarvittaviin aineisiin. Sopimuspuolet voivat sopia sisällyttävänsä yhteistyöhön myös muita aloja.

22 artikla

Yhteistyö rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että on pyrittävä yhteistyössä estämään rikollisesta toiminnasta, kuten huumausaineiden kaupasta ja lahjonnasta, saatuihin tuottoihin liittyvä rahanpesu.

2. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä oikeudellista, teknistä ja hallinnollista apua, jolla on tarkoitus tukea rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa käytettävien määräysten laadintaa ja täytäntöönpanoa sekä mekanismien toimivuutta. Yhteistyön puitteissa on voitava vaihtaa tarpeellisia tietoja sopimuspuolten lainsäädännön mukaisesti sekä ottaa käyttöön sellaiset rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat vaatimukset, jotka vastaavat unionin ja alalla toimivien kansainvälisten elinten, esimerkiksi rahanpesunvastaisen toimintaryhmän, hyväksymiä vaatimuksia.

3. Kumpikin sopimuspuoli edistää yhteistyötä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnassa esimerkiksi toteuttamalla valmiuksien kehittämiseen tähtäviä hankkeita.

23 artikla

Järjestäytyneen rikollisuuden ja lahjonnan torjunta

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä torjuakseen järjestäytyneitä rikollisuutta ja lahjontaa järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen sekä korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen mukaisesti. Yhteistyöllä pyritään edistämään ja panemaan täytäntöön nämä yleissopimukset ja muut sovellettavat välineet, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat.

2. Yhteistyöhön kuuluu valmiuksien kehittämiseen tähtäviä toimenpiteitä ja hankkeita käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

3. Sopimuspuolet sopivat lainvalvontaviranomaisten, virastojen ja -yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä osallistumisesta molempia sopimuspuolia koskettavien kansainvälisten rikosuhkien torjuntaan sopimuspuolten lainsäädännön mukaisesti. Lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden yhteistyöhön voi sisältyä keskinäisen tutkinta-avun antaminen, tietojen jakaminen tutkintatekniikoista, yhteisen koulutuksen järjestäminen lainvalvontahenkilöstölle sekä muuntyyppinen sopimuspuolten keskenään sopima yhteistoiminta ja apu, josta mainittakoon Interpolin kansallisilta keskusvirastoilta Interpolin maailmanlaajuisen viestijärjestelmän, I-24/7:n tai vastaavan tietojenvaihtojärjestelmän kautta saatava apu.

24 artikla

Henkilötietojen suoja

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä parantaakseen henkilötietojen suoja korkeimpien kansainvälisten normien mukaisesti sellaisina kuin ne esitetään esimerkiksi tietokoneistettujen henkilötiedostojen sääntelyä koskevissa Yhdistyneiden Kansakuntien suuntaviivoissa (YK:n yleiskokouksen 14 päivänä joulukuuta 1990 antama päätöslauselma 45/95).

2. Tietosuojan parantaminen tiivistämällä henkilötietojen suojaan liittyvää yhteistyötä voi kattaa esimerkiksi tietojen ja asiantunte-

muksen vaihtona annettavan teknisen avun, jonka puitteissa voidaan esimerkiksi

a) vaihtaa tietosuojaa koskevia tietoja, tutkimuksia, politiikkoja, menettelyjä ja parhaita toimintatapoja,

b) järjestää yhteisiä koulutustilaisuuksia ja -ohjelmia, keskustelutilaisuuksia ja konferensseja, joilla pyritään parantamaan kummankin sopimuspuolen tietämystä tietosuojasta, ja/tai osallistua niihin,

c) toteuttaa tietosuojapolitiikkoja tutkivien ammattilaisten ja asiantuntijoiden vaihtoa.

25 artikla

Pakolaiset ja maansisäiset pakolaiset

Sopimuspuolet pyrkivät tarvittaessa jatkamaan yhteistyötään pakolaisten ja maansisäisten pakolaisten hyvinvointia koskevissa kysymyksissä sekä löytämään kestäviä ratkaisuja ottaen huomioon jo tehdyn työn ja jo annetun avun.

V osasto**YHTEISTYÖ MUUTTOLIIKKEEN JA MERITYÖN ALALLA**

26 artikla

Yhteistyö muuttoliikkeen ja kehityspolitiikan alalla

Sopimuspuolet vahvistavat, että ne pitävät alueidensa välisten muuttovirtojen yhteistä hallintaa tärkeänä. Yhteistyön lujittamiseksi sopimuspuolet toteuttavat järjestelyjä kaikista muuttoliikettä koskevista kysymyksistä käytävää kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja kuulemista varten. Muuttoliikettä koskevat näkökohdat on otettava huomioon muuttajien alkuperä-, kauttakulku- tai kohdemaiden kansallisissa taloudellisen ja sosiaalisen kehittämisen strategioissa tai ohjelmissa.

Sopimuspuolten yhteistyö perustuu niiden yhteisesti ja yhteisymmärryksessä tekemään tarvearviointiin, ja siinä noudatetaan voimassa olevaa unionin ja kansallista lainsäädäntöä. Siinä keskitytään erityisesti seuraaviin seikkoihin:

a) muuttoliikkeen työntö- ja vetotekijät,

b) muuttajien suojelua ja oikeuksia koskevan kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytänteiden laadinta ja täytäntöönpano, joiden tavoitteena on tällä alalla sovellettaviin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvien, muuttajien oikeuksien kunnioittamista koskevien määräysten noudattaminen,

c) kansainvälistä suojelua koskevan kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytänteiden laadinta ja täytäntöönpano, joiden ansiosta voidaan noudattaa vuonna 1951 tehtyyn pakolaisten oikeusasemaa koskevaan Geneven yleissopimukseen ja sen vuonna 1967 annettuun pöytäkirjaan sekä muihin keskeisiin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyviä määräyksiä ja varmistaa palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen,

d) maahanpääsyä koskevat säännöt, maahan päästettyjen henkilöiden oikeudet ja asema, oikeudenmukaisen kohtelun ja kotouttamismahdollisuuksien tarjoaminen maassa laillisesti asuville ulkomaalaisille, yleissivistävä ja ammatillinen koulutus sekä rasismin, syrjinnän ja muukalaisvihan vastaiset toimenpiteet,

e) tehokkaan ennaltaehkäisevän toimintapolitiikan vahvistaminen sellaisia tapauksia varten, joissa jonkin sopimuspuolena olevan maan alueella on toisena sopimuspuolena olevan maan kansalainen, joka ei täytä tai ei enää täytä ensiksi mainittuun maahan saapumisen taikka siellä oleskelun tai asumisen edellytyksiä, sekä henkilöiden salakuljetusta ja ihmiskauppaa varten, mukaan luettuina salakuljettaja- ja ihmiskauppaverkoston torjunta ja uhrien suojelu,

f) edellä 2 kohdan e alakohdassa määriteltyjen henkilöiden palauttaminen inhimillisellä ja kunnioittavalla tavalla, mukaan luettuna vapaaehtoisen ja pysyvän alkuperämaahan paluun edistäminen, ja heidän maahantulonsa tai takaisinottonsa 3 kohdan määräysten mukaisesti. Paluun yhteydessä on otettava asianmukaisesti huomioon sopimuspuolten oikeus myöntää oleskelulupia tai lupia oleskeluun inhimillisistä ja humanitaarisista syistä sekä palauttamiskiellon periaate,

g) viisumeihin, matkustusasiakirjojen turvallisuuteen ja rajaturvallisuuteen liittyvät molemmille osapuolille tärkeät seikat,

h) muuttoliikkeeseen ja kehityspolitiikkaan liittyvät kysymykset, esimerkiksi henkilö-

resurssien kehittäminen, sosiaaliturva, muuttoliikkeestä saatavan hyödyn maksimointi, tasa-arvo ja kehitysyhteistyö, eettinen rekrytointi ja kiertomuutto sekä maahanmuuttajien kotouttaminen.

3. Tällä alalla tehtävän yhteistyön puitteissa ja ihmiskaupan uhrien suojelun tarpeeseen vaikuttamatta sopimuspuolet sopivat lisäksi, että

a) Filippiinit ottaa jäsenvaltion pyynnöstä takaisin kaikki edellä 2 kohdan e alakohdassa määritellyt kansalaisensa, jotka ovat jäsenvaltion alueella, ilman aiheetonta viivytystä heti kun kansalaisuus on vahvistettu ja asianmukainen menettely jäsenvaltiossa on suoritettu,

b) kukin jäsenvaltio ottaa Filippiinien pyynnöstä takaisin kaikki edellä 2 kohdan e alakohdassa määritellyt kansalaisensa, jotka ovat Filippiinien alueella, ilman aiheetonta viivytystä heti kun kansalaisuus on vahvistettu ja asianmukainen menettely Filippiineillä on suoritettu,

c) jäsenvaltiot ja Filippiinit toimittavat kansalaisilleen tarvittavat asiakirjat tätä tarkoitusta varten. Pynnön esittävä valtio toimittaa pyynnön maahanpääsystä tai takaisin ottamisesta pyynnön vastaanottavan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle.

Jos asianomaisella henkilöllä ei ole asianmukaista henkilöasiakirjaa tai muita todistettua kansalaisuudestaan, Filippiinien tai jäsenvaltion on välittömästi pyydyttävä asianomaista toimivaltaista diplomaatti- tai konsuliedustustoa tarkistamaan hänen kansalaisuutensa tarvittaessa haastattelun avulla; kun hänen on varmistettu olevan Filippiinien tai jäsenvaltion kansalainen, Filippiinien tai jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on annettava asianmukaiset asiakirjat.

4. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä mahdollisimman pian kansalaistensa maahanpääsyä tai takaisinottoa koskevan sopimuksen, johon sisältyy muiden maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden takaisin ottamista koskeva määräys.

27 artikla

Merityö ja merenkulkualan koulutus

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä merityön alalla yhteistyötä, jonka tavoitteena on edistää ja ylläpitää merenkulkijoiden ihmisarvoisia elin- ja työoloja, henkilökohtaista turvallisuutta ja suojelua, työturvallisuutta sekä terveydenhuollon toimintaperiaatteita ja ohjelmia.

2. Lisäksi sopimuspuolet sopivat yhteistyöstä merenkulkijoiden koulutuksen ja pätevyyskirjojen myöntämisen osalta varmistukseen merenkulkualan toiminnan turvallisuuden ja tehokkuuden sekä ehkäistäkseen ympäristöön kohdistuvia vahinkoja; koulutukseen sisältyy pätevyyden parantaminen merenkulkualan muuttuviin vaatimuksiin ja tekniikan kehitykseen sopeutumiseksi.

3. Sopimuspuolet kunnioittavat ja noudattavat vuonna 1982 tehtyyn Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimukseen sisältyviä periaatteita ja määräyksiä erityisesti siltä osin kuin niissä määritellään työehtoja, miehistöä ja sosiaalisia näkökohtia sopimuspuolten lipun alla purjehtivilla aluksilla koskevat sopimuspuolten tehtävät ja velvollisuudet, sekä kansainvälistä merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaa yleissopimusta (STCW-yleissopimus) sellaisena kuin se on muutettuna ja siltä osin kuin siinä määrätään merenkulkijoiden koulutuksesta ja pätevyysvaatimuksista, sekä sellaisten kansainvälisten sopimusten periaatteita ja määräyksiä, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat.

4. Tämän alan yhteistyö perustuu sopimuspuolten keskinäiseen yhteydenpitoon ja vuoropuheluun, joissa keskitytään muun muassa seuraaviin seikkoihin:

- a) merenkulkualan koulutus,
- b) tietojenvaihto ja tuki merenkulkualan liittyvässä toiminnassa,
- c) sovelletut oppimismenetelmät ja koulutuksen parhaat toimintatavat,
- d) merirosvouden ja merellä esiintyvän terrorismin torjuntaa koskevat ohjelmat,
- e) merenkulkijoiden oikeus turvalliseen työympäristöön, ihmisarvoiset työ- ja elinolot aluksilla, terveyden suojelu, sairaanhoi-

to, merimiespalvelut ja muut sosiaalisen suojelun muodot.

VI osasto**TALOUDELLINEN JA KEHITYSYHTEISTYÖ SEKÄ MUUT ALAT**

28 artikla

Työllisyys- ja sosiaaliasiat

1. Sopimuspuolet sitoutuvat globalisaation sosiaalisen ulottuvuuden vahvistamiseksi lisäämään yhteistyötä työllisyys- ja sosiaaliasioissa, myös alueellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden alalla, ottaen huomioon 26 artiklan 2 kohdan b alakohdan, sekä työterveyttä ja turvallisuutta, ammattitaidon kehittämistä, sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisarvoista työtä koskevissa asioissa.

2. Sopimuspuolet vahvistavat, että on tarpeen tukea globalisaatioprosessia kaikkia hyödyttävällä tavalla ja edistää täyttä ja tuotavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoista työtä olennaisena osana kestävästä ja köyhyyden vähentämisestä YK:n yleiskokouksen 24 päivänä lokakuuta 2005 antaman päätöslauselman 60/1 (YK:n huippukokouksen päätöksiä) ja YK:n talous- ja sosiaalineuvoston korkean tason osuudessa heinäkuussa 2006 hyväksytyyn ministerijulistuksen (YK:n talous- ja sosiaalineuvoston asiakirja E/2006/L.8, 5.7.2006) mukaisesti. Sopimuspuolet ottavat huomioon taloudellisen ja yhteiskunnallisen tilanteensa erityispiirteet ja keskinäiset eroavuudet.

3. Sopimuspuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa, edistää ja noudattaa kansainvälisesti tunnustettuja työ- ja yhteiskuntaelämän normeja, jotka on vahvistettu erityisesti työelämän peruseriaatteita ja -oikeuksia koskevassa Kansainvälisen työjärjestön (ILO) julistuksessa ja ILO:n yleissopimuksissa, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, sekä sopivat tekevänsä yhteistyötä erityisissä yhteisesti sovitussa teknisen avun ohjelmissa ja hankkeissa. Sopimuspuolet sitoutuvat myös yhteisiin etuihin liittyviä aiheita koskevaan vuoropuheluun, yhteistyöhön ja aloitteisiin kahdenvälisellä tai monenvälisellä tasolla esimerkiksi Yhdistyneiden

Kansakuntien, IOM:n, ILO:n, Asemin sekä EU:n ja ASEANin kumppanuuden puitteissa.

29 artikla

Kehitysyhteistyö

1. Kehitysyhteistyön ensisijainen tavoite on edistää kestäväää kehitystä, joka auttaa vähentämään köyhyyttä ja saavuttamaan kansainvälisesti sovitut kehitystavoitteet, mukaan luettuina vuosituhattavoitteet. Sopimuspuolet käyvät säännöllisesti vuoropuhelua kehitysyhteistyöstä omien ensisijaisten tavoitteidensa mukaisesti molemmille osapuolille tärkeillä aloilla.

2. Kehitysyhteistyötä koskevan vuoropuhelun tavoitteena on muun muassa

- a) edistää yksilön ja yhteiskunnan kehitystä,
- b) pyrkiä kestäväään ja osallisuutta edistävään talouskasvuun,
- c) edistää ympäristön kestävyyttä, luonnonvarojen asianmukaista hallintaa ja hyvien toimintatapojen soveltamista,
- d) lieventää ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja torjua sen seurauksia,
- e) parantaa valmiuksia integroida taloudet nykyistä tiiviimmin maailmantalouteen ja kansainväliseen kauppajärjestelmään,
- f) edistää julkisen sektorin uudistamista erityisesti julkisen varainhoidon alalla, jotta voidaan kehittää sosiaalipalveluiden tarjoamista,
- g) ottaa käyttöön menettelyjä, jotka ovat avun tuloksellisuudesta annetun Pariisin julistuksen, Accran toimintasuunnitelman ja muiden avun antamista ja tuloksellisuutta koskevien kansainvälisten sitoumusten mukaisia.

30 artikla

Talouspolitiikkaa koskeva vuoropuhelu

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä edistääkseen tietojenvaihtoa taloutta koskevista suuntauksistaan ja politiikoistaan sekä kokemusten vaihtoa talouspolitiikan koordinoinnista, jota toteutetaan alueellisen taloudellisen yhteistyön ja integroitumisen puitteissa.

Sopimuspuolet pyrkivät syventämään vi-ranomaistensa välistä vuoropuhelua taloudellisista kysymyksistä, jotka voivat sopimuspuolten sopimuksen mukaisesti liittyä rahapolitiikkaan, finanssipolitiikkaan yritysverotus mukaan luettuna, julkiseen talouteen, makrotalouden vakauttamiseen tai ulkomaanvelkaan.

31 artikla

Kansalaisyhteiskunta

Sopimuspuolet tunnustavat järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan merkityksen demokraattisessa hallinnossa ja sen mahdollisen osallistumisen tähän hallintoon sekä sopivat edistävänsä vilkasta vuoropuhelua ja vuorovaikutusta kansalaisyhteiskunnan kanssa sovellettavien kansallisten lakiensa mukaisesti.

32 artikla

Katastrofiriskien hallinta

Sopimuspuolet sopivat lisäävänsä katastrofiriskien hallintaa koskevaa yhteistyötä, jonka puitteissa kehitetään ja toteutetaan jatkuvasti toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään luonnonkatastrofeista yhteiskunnalle aiheutuvia riskejä ja hoitamaan luonnonkatastrofien seurauksia kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Torjuttaessa vaaroja ja riskejä ja vähennettäessä luonnonkatastrofien riskejä tai alttiutta niille olisi suosittava ennaltaehkäiseviä toimia ja ennakoivaa lähestymistapaa.

Sopimuspuolet tekevät yhteistyötä, jonka tavoitteena on katastrofiriskien hallinnan ottaminen mukaan luonnonkatastrofeja koskeviin kehityssuunnitelmiin ja päätöksentekoon.

Tämän alan yhteistyössä keskitytään seuraaviin osatekijöihin:

- a) katastrofiriskien vähentäminen tai ennaltaehkäisy ja lieventäminen,
- b) tietojen hallinta, innovaatiot, tutkimus ja koulutus turvallisuuskulttuurin ja selviytymisvalmiuksien kehittämiseksi kaikilla tasoilla,
- c) katastrofivalmius,

- d) katastrofihallintaan liittyvät menettelytavat, hallinnolliset valmiudet ja yhteisymmärryksen luominen,
- e) katastrofitoimet,
- f) katastrofiriskien arviointi ja seuranta,
- g) katastrofien jälkeisen elpymisen ja kunnostustoimien suunnittelu,
- h) ilmastomuutokseen sopeutuminen ja sen vaikutusten lieventäminen.

33 artikla

Energia

1. Sopimuspuolet pyrkivät lisäämään energia-alan yhteistyötä tavoitteenaan

a) luoda suotuisat edellytykset sijoitustoiminnalle, etenkin infrastruktuuriin kohdistuville sijoituksille, sekä varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset uusiutuvalle energialle,

b) monipuolistaa energian tarjontaa energiavarmuuden parantamiseksi muun muassa kehittämällä uusia, kestäviä, innovatiivisia ja uusiutuvia energian muotoja sekä edistää asianmukaisten toimintakehysten vakiinnuttamista tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi uusiutuvalle energialle ja uusiutuvan energian sisällyttämiseksi asiaankuuluviin politiikan aloihin,

c) lähentää erityisesti biopolttoaineita, muita vaihtoehtoisia polttoaineita sekä niihin liittyviä järjestelmiä ja toimintatapoja koskevia energianormeja,

d) saavuttaa energiankäytössä järkevä taso edistämällä energiatehokkuutta ja energian säästämistä energian tuotannossa, kuljetuksessa, jakelussa ja loppukäytössä,

e) edistää sopimuspuolten yritysten välistä energian kestäväan tuotantoon ja käyttöön tarkoitettun teknologian siirtoa esimerkiksi tekemällä yhteistyötä erityisesti sähköalan uudistuksissa, energialähteiden kehittämisessä sekä tuotantoketjun loppupään ja biopolttoaineiden kehittämisessä,

f) parantaa valmiuksien kehittämistä kaikilla tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvilla aloilla ja edistää suotuisaa ja kiinnostavaa vastavuoroista sijoitustoimintaa käymällä johdonmukaista vuoropuhelua, jonka tavoitteena ovat sijoittajia koskevat vakaat, avoimet ja syrjimättömät säännöt ja jonka avulla pyritään selvittämään, minkälaisilla hallin-

nollisilla järjestelmillä sijoitusvirtoja voitaisiin helpottaa sopimuspuolten kansallisten lakien ja määräysten mukaisesti.

2. Tätä varten sopimuspuolet sopivat edistävänsä niitä vastavuoroisesti hyödyttäviä yhteyksiä ja yhteistä tutkimusta erityisesti keskeisten alueellisten ja kansainvälisten kehysten puitteissa. Ottaen huomioon 34 artiklan sekä Johannesburgissa vuonna 2002 pidetyssä kestäväan kehityksen huippukokouksessa tehdyt päätelmät sopimuspuolet korostavat tarvetta käsitellä kohtuuhintaan saatavilla olevien energiapalvelujen ja kestäväan kehityksen välisiä yhteyksiä. Näitä toimia voidaan edistää yhdessä kestäväan kehityksen huippukokouksessa käynnistetyn Euroopan unionin energia-aloitteen kanssa.

3. Sopimuspuolet noudattavat ilmastomuutoksen torjumista koskevia sitoumuksia, jotka ne ovat tehneet ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen osapuolina, ja sopivat edistävänsä teknistä yhteistyötä ja kumppanuuksia yksityisen sektorin kanssa hankkeissa, jotka liittyvät kestäväan ja uusiutuvaan energiaan, vaihtoehtoisiin polttoaineisiin siirtymiseen ja energiatehokkuuteen, käyttämällä joustavia markkinapohjaisia mekanismeja, kuten hiili-dioksidimarkkinoita.

34 artikla

Ympäristö ja luonnonvarat

1. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämän alan yhteistyöllä edistetään kestäväan kehitykseen tähtäävää ympäristön suojelua ja parantamista. Sopimuspuolet ottavat kaikessa tämän sopimuksen nojalla toteuttamassaan toiminnassa huomioon velvoitteen panna täytäntöön kestäväan kehityksen huippukokouksen tulokset ja monenväliset ympäristösopimukset, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat.

2. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että luonnonvaroja ja biologista monimuotoisuutta on suojeltava ja hallinnoitava kestäväällä tavalla kaikkien sukupolvien eduksi ottaen huomioon niiden kehitystarpeet.

3. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä varmistaa kauppa- ja ympäristöpolitiikkojen keskinäisen täydentävyyden ja

ympäristökysymysten sisällyttämisen kaikkiin yhteistyön aloihin.

4. Sopimuspuolet pyrkivät jatkamaan ja vahvistamaan yhteistyötään alueellisissa ympäristöohjelmissa seuraavilla osa-alueilla:

a) ympäristötietouden edistäminen sekä ympäristönsuojeluun ja kestävää kehitystä tukevaan toimintaan osallistumisen lisääminen paikallistasolla, mukaan luettuna paikallisten kulttuuriyhteisöjen, alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen osallistuminen,

b) ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja sen vaikutusten lieventämisen sekä energia- ja tehokkuuden edellyttämien valmiuksien kehittäminen,

c) valmiuksien kehittäminen esimerkiksi biologista monimuotoisuutta ja bioturvallisuutta koskeviin monenvälisiin ympäristösopimuksiin osallistumista ja niiden täytäntöönpanoa varten,

d) ympäristöystävällisen teknologian ja ympäristöystävällisten tuotteiden ja palvelujen suosiminen myös sääntelyn ja markkinapohjaisten välineiden avulla,

e) luonnonvarojen suojelun parantaminen metsähallinto ja laittomien hakkuiden ja niihin liittyvän puukaupan torjuminen mukaan luettuina sekä luonnonvarojen, myös metsien, kestävä käytön edistäminen,

f) kansallispuistojen ja muiden suojelualueiden moitteeton hallinta sekä biologisesti monimuotoisten alueiden ja herkkien ekosysteemien osoittaminen ja suojelu ottaen asianmukaisesti huomioon näillä alueilla tai niiden lähellä elävät paikalliset ja alkuperäisyhteisöt,

g) rajojen yli tapahtuvan kiinteiden ja vaarallisten jätteiden sekä muussa muodossa olevien jätteiden laittoman kuljetuksen estäminen,

h) rannikko- ja meriympäristön suojelu ja moitteeton vesivarojen hoito,

i) maaperän suojelu ja kestävä maankäytön suunnittelu loppuun louhittujen ja suljettujen kaivosten kunnostustoimet mukaan luettuina,

j) katastrofihallinnan ja riskinhallinnan valmiuksien kehittäminen,

k) kestävien kulutus- ja tuotantotapojen edistäminen sopimuspuolten omassa taloudessa.

5. Sopimuspuolet edistävät toistensa osallistumista omiin ympäristöohjelmiinsa ohjelmien erityisehtojen mukaisesti.

35 artikla

Maatalous, kalastus ja maaseudun kehittäminen

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä vuoropuhelua ja yhteistyötä kestävä kehityksen tukemiseksi maatalouden, kalastuksen ja maaseudun kehittämisen alalla. Vuoropuheluun sopivia aloja ovat muun muassa

a) maatalouspolitiikka ja maatalouden yleiset kansainväliset näkymät,

b) mahdollisuudet helpottaa kasvien, eläinten, vesieläinten ja niistä saatavien tuotteiden kauppaa ottaen huomioon asiaa koskevat kansainväliset yleissopimukset, esimerkiksi IPPC ja OIE, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat,

c) eläinten hyvinvointi,

d) maaseudun kehittämisselityttiikka,

e) kasveihin, eläintuotteisiin ja vedestä saataviin tuotteisiin sovellettava laatupolitiikka sekä erityisesti maantieteelliset merkinnät,

f) kestävyteen ja ympäristöystävällisyyteen pyrkiminen maatalouden, maatalousteollisuuden, biopolttoaineiden ja bioteknologian siirron kehittämisessä,

g) kasvilajikkeiden suojaaminen, kylvöteknologia, satojen parantaminen, vaihtoehtoiset viljelymenetelmät maatalousbiotekniikka mukaan luettuna,

h) maataloutta, kalastusta ja maaseudun kehittämistä koskevien tietokantojen kehittäminen,

i) ihmisten valmiuksien parantaminen maatalouden, eläinlääkinnän ja kalastuksen alalla,

j) tuki kestävälle ja vastuulliselle pitkän aikavälin merenkulku- ja kalastuspolitiikalle, mukaan luettuna kalastusteknologia sekä rannikon ja avomeren luonnonvarojen suojeleminen ja hoito,

k) toimet laittomien, ilmoittamattomien ja sääntelemättömien kalastuskäytänteiden ja niihin liittyvän kaupan estämiseksi,

l) kokemusten vaihtoon ja kumppanuuksiin sekä paikallisten toimijoiden tai talouden toimijoiden yhteisyritysten ja yhteistyöver-

kosten kehittämiseen liittyvät toimenpiteet, mukaan luettuina toimenpiteet, joilla parannetaan rahoituksen saatavuutta muun muassa tutkimuksen ja teknologian siirron alalla,

m) tuottajayhdistysten ja kaupanedistämistoimien vahvistaminen.

36 artikla

Alueellinen kehittäminen ja yhteistyö

1. Sopimuspuolet edistävät vastavuoroista ymmärtämystä ja kahdenvälistä yhteistyötä aluepolitiikan alalla.

2. Ne edistävät ja vahvistavat aluepolitiikkaa koskevaa tietojenvaihtoa ja yhteistyötä kiinnittäen erityistä huomiota heikosti kehittyneiden alueiden kehittämiseen, kaupunkien ja maaseudun välisiin yhteyksiin ja maaseudun kehittämiseen.

3. Aluepoliittista yhteistyötä voidaan toteuttaa seuraavissa muodoissa:

a) aluepolitiikkojen muotoilun ja täytäntönpäntömenetelmät,

b) monitasoinen hallinto ja kumppanuus,

c) kaupungin ja maaseudun väliset suhteet,

d) maaseudun kehittäminen ja aloitteet, joilla pyritään parantamaan rahoituksen saatavuutta, sekä kestävä kehitys,

e) tilastointi.

37 artikla

Teollisuuspolitiikkaa ja pk-yrityksiä koskeva yhteistyö

Sopimuspuolet, jotka ottavat huomioon toistensa talouspolitiikan ja sen tavoitteet, sopivat edistävänsä yhteistyötä kaikilla soveltuvilla teollisuuspolitiikan aloilla tavoitteena taloudelliselle kehitykselle otollisen ilmapiirin luominen sekä teollisuuden ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kilpailukykyyn parantaminen muun muassa seuraavasti:

a) tietojen ja kokemusten vaihtoa edistävä talouden toimijoiden ja erityisesti pk-yritysten verkostoituminen, mahdollisuuksien tunnistaminen molemmille osapuolille tärkeillä aloilla, teknologian siirto sekä kaupan ja sijoitustoiminnan elvyttäminen,

b) tietojen ja kokemusten vaihto suotuisan toimintaympäristön mahdollistavien puitteiden luomisesta yrityksille ja etenkin pk-yrityksille niiden kilpailukykyyn parantamiseksi,

c) sopimuspuolten osallistuminen kokeilu-hankkeisiin ja erityisohjelmiin niiden erityisehtojen mukaisesti,

d) sijoitustoiminnan ja yhteisyritysten edistäminen tavoitteena tukea teknologian siirtoa, innovaatioita, talouden nykyaikaistamista ja monipuolistamista sekä laatualoitteita,

e) tiedottaminen, innovoinnin edistäminen ja erityisesti pienten yritysten ja mikroyritysten rahoituksen saantiin liittyvien hyvien toimintatapojen vaihtaminen,

f) yritysten sosiaalisen vastuun ja vastuullisen yritystoiminnan edistäminen sekä kestävä kulutuksen ja tuotannon edistäminen,

g) yhteiset tutkimushankkeet valituilla teollisuuden aloilla sekä yhteistyö valmiuksien kehittämiseen tähtäävissä hankkeissa mukaan luettuna standardeja, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä ja teknisiä määräyksiä koskeva yhteistyö yhteisesti sovitun mukaisesti.

38 artikla

Liikenne

Sopimuspuolet sopivat tekevänsä liikennepolitiikan keskeisillä osa-alueilla yhteistyötä, jonka tavoitteena on parantaa sijoitusmahdollisuuksia, helpottaa tavaroiden ja matkustajien liikkuvuutta, edistää meri- ja lentoturvallisuutta sekä merenkulun ja ilmailun turvatoimia, torjua liikenteen ympäristövaikutuksia ja parantaa liikennejärjestelmien tehokkuutta.

Sopimuspuolten välisessä yhteistyössä pyritään edistämään seuraavia osa-alueita:

a) tietojenvaihto sopimuspuolten liikennepolitiikoista, liikennealan sääntelystä ja käytännöstä erityisesti kaupunki- ja maaseutuliikenteen, meriliikenteen, lentoliikenteen, liikenteen logistiikan, multimodaalikuljetusten yhteenliitettävyyden ja yhteentoimivuuden sekä teiden, rautateiden, satamien ja lentoasemien hallinnon osalta,

b) eurooppalaisia satelliittinavigointijärjestelmiä (varsinkin Galileo) koskeva näkemysten vaihto erityisesti sääntelyyn, teollisuuteen

ja markkinoiden kehitykseen liittyvissä, kumpaakin sopimuspuolta hyödyttävissä kysymyksissä,

c) lentoliikennepalvelujen alaa koskevan vuoropuhelun jatkaminen oikeusvarmuuden takaamiseksi aiheuttamatta perusteettomia viiveitä yksittäisten jäsenvaltioiden ja Filippiinien jo olemassa olevien kahdenvälisen lentoliikennesopimusten täytäntöönpanossa,

d) lentoliikenteen infrastruktuuriverkostojen ja ilmakuljetusten parantamista koskevan vuoropuhelun jatkaminen ihmisten ja tavaroitten nopean, tehokkaan, kestävä ja turvallisen liikkuvuuden varmistamiseksi sekä kilpailulainsäädännön ja lentoliikennealan taloudellisen sääntelyn soveltamisen jatkaminen tavoitteena tukea sääntelyn lähentämistä ja parantaa liiketoimintamahdollisuuksia sekä mahdollisuuksien tutkiminen suhteiden kehittämiseksi edelleen lentoliikennealalla. Lisäksi on jatkettava kummallekin sopimuspuolelle tärkeiden lentoliikennealan yhteistyöhankkeiden edistämistä,

e) meriliikennepolitiikkaa ja -palveluja koskeva vuoropuhelu, jonka erityisenä tavoitteena on meriliikennealan kehittäminen muun muassa seuraavien seikkojen osalta:

i. tietojenvaihto meriliikennettä ja satamia koskevasta lainsäädännöstä ja hallinnollisista määräyksistä,

ii. kansainvälisen meriliikenteen markkinoille ja kauppaan kaupallisista perusteista myönteävän rajoittamattoman pääsyn edistäminen, sitoumus olla soveltamatta lastinjakolausekkeitä sekä kansallista kohtelua ja suosituimmuuskohtelua koskevia lausekkeitä toisen sopimuspuolen kansalaisten tai yritysten käyttämiin aluksiin, sekä merikuljetusosuuden käsittäviä ovelta ovelle liikennepalveluja koskevat kysymykset, ottaen huomioon sopimuspuolten kansallinen lainsäädäntö,

iii. satamien tehokas hallinnointi ja meriliikennepalvelujen tehokkuus sekä

iv. kummallekin sopimuspuolelle tärkeän meriliikennealan yhteistyön ja 27 artiklassa tarkoitettua erityistä ja merenkulkualan koulutuksen edistäminen,

f) vuoropuhelu liikenteen turvallisuutta ja pilaantumisen estämistä koskevien vaatimusten tehokkaasta täytäntöönpanosta erityisesti meriliikenteen ja siihen liittyvän merirosvou-

den torjunnan sekä lentoliikenteen aloilla asiaa koskevien sellaisten kansainvälisten yleissopimusten mukaisesti, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat, sekä kansainvälisten normien mukaisesti, mukaan luettuna yhteistyö asianomaisilla kansainvälisillä foorumeilla kansainvälisten sääntöjen täytäntöönpanon parantamiseksi. Tätä varten sopimuspuolet edistävät teknistä yhteistyötä ja teknistä apua liikenneturvallisuuteen ja ympäristönäkökohtiin liittyvissä asioissa mukaan luettuina muun muassa meriliikennealan ja ilmailualan koulutus, etsintä- ja pelastustoiminta sekä onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinta. Sopimuspuolet keskittyvät myös ympäristöystävällisten liikennemuotojen edistämiseen.

39 artikla

Tiede- ja teknologiayhteistyö

1. Sopimuspuolet sopivat tekevänsä tiede- ja teknologiayhteistyötä ottaen huomioon kyseisiä aloja koskevat poliittiset tavoitteensa.

2. Yhteistyön tavoitteena on

a) edistää tieteeseen ja teknologiaan liittyvää tietojen ja osaamisen vaihtoa erityisesti poliitikkojen ja ohjelmien toteuttamisen sekä tutkimus- ja kehitystoimiin liittyvien teollisten tekijänoikeuksien osalta,

b) edistää kestäviä suhteita ja tutkimuskumppanuuksia sopimuspuolten tiedeyhteisöjen, tutkimuskeskusten, yliopistojen ja teollisuuden välillä,

c) edistää henkilöstökoulutusta sekä teknologisten ja tutkimusvalmiuksien kehittämistä.

3. Yhteistyön muotoja ovat yhteiset tutkimushankkeet sekä tutkijoiden vaihto, tapaamiset ja koulutus kansainvälisten koulutus-, yhteistyö- ja vaihto-ohjelmien avulla tutkijainkoulutuksen, osaamisen ja parhaiden toimintatapojen levittämiseksi mahdollisimman laajalle. Sopimuspuolet voivat sopia keskenään myös muista yhteistyömuodoista.

4. Yhteistyö on toteutettava vastavuoroisuuden, oikeudenmukaisen kohtelun ja molempipuolisen edun periaatteiden mukaisesti, ja siinä on varmistettava teollis- ja tekijänoikeuksien riittävä suojaaminen. Virastot tai ryhmät, jotka ovat ennen yhteistyön aloittamista osallistuneet tämän alan toimiin, voi-

vat tarvittaessa ja ottaen huomioon oman maansa kansalliset lait ja hallinnolliset määräykset neuvotella keskenään tähän sopimukseen perustuvan yhteistyön puitteissa esiin tulevista, teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä, jotka voivat koskea esimerkiksi tekijänoikeuksia, tavaramerkkejä ja patenteja.

5. Sopimuspuolet tukevat omien korkeakoulujensa, tutkimuskeskustensa ja tuotantolajensa, myös pienten ja keskisuurten yritysten osallistumista.

6. Sopimuspuolet sopivat pyrkivänsä kaikin tavoin lisäämään yleistä tietoisuutta omien tiede- ja teknologiayhteistyöhön liittyvien ohjelmien tarjoamista mahdollisuuksista.

40 artikla

Yhteistyö tieto- ja viestintätekniiikan alalla

1. Sopimuspuolet, jotka tunnustavat tieto- ja viestintätekniiikan olevan nykyaikaisen elämän keskeinen osatekijä ja ehdottoman tärkeä taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle, pyrkivät vaihtamaan näkemyksiä tämän alan politiikoistaan edistääkseen taloudellista kehitystä.

2. Tämän alan yhteistyössä keskitytään muun muassa seuraaviin asioihin:

a) osallistuminen kokonaisvaltaiseen alueelliseen vuoropuheluun tietoyhteiskunnan eri osatekijöistä, joita ovat etenkin sähköisen viestinnän toimintaperiaatteet ja sääntely (yleispalvelut mukaan luettuina), lupien myöntäminen ja yleisvaltuutus sekä sääntelyviranomaisen riippumattomuus ja tehokkuus, sähköinen hallinnointi, tutkimus sekä tieto- ja viestintätekniiikan mahdollistamat palvelut,

b) sopimuspuolten ja Kaakkois-Aasian tietoverkkojen (esimerkiksi TEIN) ja palvelujen yhteenliitettävyyden ja yhteentoimivuuden,

c) tieto- ja viestintätekniiikan alan uusien ja kehityksessä olevien teknologioiden standardointi ja levittäminen,

d) kummallekin sopimuspuolelle tärkeitä aiheita koskevan tieto- ja viestintätekniiikka-alan tutkimusyhteistyön edistäminen,

e) parhaiden toimintatapojen jakaminen, jotta digitaalinen kuilu voitaisiin kuroa umpeen,

f) tieto- ja viestintätekniiikan turvallisuuden sekä tietoverkkorikollisuuden torjuntaan liittyvien strategioiden ja keinojen kehittäminen ja soveltaminen,

g) digitaalitelevision käyttönotosta sekä sääntelystä, taajuushallinnosta ja tutkimuksesta saatujen kokemusten vaihto,

h) tieto- ja viestintätekniiikan alan henkilöresurssien kehittämiseen liittyvien toimien edistäminen ja kehitystoiminnasta saatujen kokemusten jakaminen.

41 artikla

Audiovisuaaliala, viestimet ja multimedia

Sopimuspuolet edistävät, tukevat ja helpottavat asiaankuuluvien elinten ja toimijoiden välistä yhteydenpitoa, yhteistyötä ja vuoropuhelua audiovisuaalialalla sekä viestintän ja multimedian alalla. Ne sopivat aloittavansa säännöllisen poliittisen vuoropuhelun kyseisillä aloilla.

42 artikla

Yhteistyö matkailun alalla

1. Sopimuspuolet pyrkivät parantamaan tietojenvaihtoa ja vahvistamaan parhaita toimintatapoja noudattaen Maailman matkailujärjestön vahvistamia matkailun maailmanlaajuisia eettisiä sääntöjä sekä paikallisen Agenda 21 -prosessin perustana olevia kestävä kehityksen periaatteita taatakseen matkailualan tasapainoisen ja kestävä kehityksen.

2. Sopimuspuolet aloittavat vuoropuhelun helpottaakseen yhteistyötä ja teknistä apua henkilöstökoulutuksen alalla ja uuden teknologian kehittämisessä matkailukohteille kestävä matkailun periaatteiden mukaisesti.

3. Sopimuspuolet sopivat kehittävänsä yhteistyötä, jolla pyritään suojelemaan luonnon- ja kulttuuriperintöä ja maksimoimaan niihin liittyvät mahdollisuudet, vähentämään matkailun mahdollisia haittavaikutuksia ja lisäämään matkailuelinkeinon myönteisiä vaikutuksia paikallisyhteisöjen kestäväan kehitykseen muun muassa kehittämällä luontomatkausta, kunnioittamalla paikallis- ja alkuperäisyhteisöjen koskemattomuutta ja otta-

malla huomioon niiden edut sekä parantamalla matkailualan koulutusta.

43 artikla

Yhteistyö rahoituspalvelujen alalla

1. Sopimuspuolet sopivat lujittavansa yhteistyötä lähentääkseen sääntöjä ja normeja sekä parantaakseen pankkialan, vakuutusalan ja muiden rahoitusalan osa-alueiden kirjanpito-, tilintarkastus-, valvonta- ja sääntelyjärjestelmiä.

2. Sopimuspuolet tunnustavat teknisen avun ja valmiuksien kehittämistoimenpiteiden tärkeyden näiden tavoitteiden saavuttamiselle.

44 artikla

Verotusalan hyvä hallintotapa

1. Sopimuspuolet, joiden tavoitteena on vahvistaa ja edistää taloudellista toimintaa ja jotka ottavat huomioon tarpeen luoda tarkoituksenmukainen sääntelykehys, tunnustavat verotusalan hyvän hallintotavan periaatteet ja aikovat noudattaa niitä. Tätä varten sopimuspuolet pyrkivät toimivaltuuksiensa mukaisesti parantamaan kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla, helpottamaan lainmukaisten verotulojen keräämistä ja laatimaan toimenpiteitä edellä mainittujen periaatteiden tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi.

2. Sopimuspuolet sopivat, että nämä periaatteet pannaan täytäntöön pääosin Filippiinien ja jäsenvaltioiden välisten nykyisten ja tulevien kahdenvälisen verosopimusten puitteissa.

45 artikla

Terveydenhuolto

1. Sopimuspuolet tunnustavat ja vahvistavat terveydenhuollon tärkeän merkityksen. Sen vuoksi sopimuspuolet sopivat tekevänsä molemminpuoliseksi eduksi terveydenhuoltoalan yhteistyötä, joka käsittää muun muassa terveydenhuoltojärjestelmän uudistamisen, merkittävät tartuntataudit ja muut terveysuhat, tarttumattomat taudit sekä kansainväli-

set terveyssovimukset, joiden tavoitteena on terveydenhuollon parantaminen ja terveydenhuoltoalan kestävä kehitys.

2. Yhteistyö toteutetaan seuraavilla tavoilla:

a) ohjelmat, jotka kattavat 1 kohdassa luetellut alat, muun muassa terveydenhuoltojärjestelmien parantaminen, terveyspalvelujen tarjoaminen, köyhille ja heikossa asemassa oleville naisille ja yhteisöille tarjottavat lisäsääntymisterveyspalvelut, terveysalan hallinto ja julkisten varojen tehokkaampi hoito, terveydenhuollon rahoitus, terveydenhuollon infrastruktuuri, tietojärjestelmät ja terveydenhuollon hallinnointi,

b) yhteiset toimet epidemiologian ja seurannan alalla, esimerkiksi tietojenvaihto ja yhteistyö terveysuhkien, kuten lintuinfluenssan, influenssapandemian ja muiden tarttuvien tautien ennaltaehkäisyssä,

c) tarttumattomien tautien ehkäisy ja torjunta vaihtamalla tietoja ja hyviä toimintatapoja, edistämällä terveitä elämäntapoja, kiinnittämällä huomio tärkeimpiin terveyteen vaikuttaviin tekijöihin, kuten ravintoon ja huumausaine-, alkoholi- ja tupakkariippuvuuteen, sekä kehittämällä 39 artiklassa tarkoitettuja terveydenhuoltoon liittyviä tutkimus ja terveydenedistämishoelmia,

d) sellaisten kansainvälisten sopimusten, esimerkiksi tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen ja kansainvälisen terveys-säännösten, täytäntöönpano, joiden osapuolia sopimuspuolet ovat,

e) muut ohjelmat ja hankkeet, joiden tavoitteena on terveyspalvelujen ja yhteisesti sovitujen terveyden edellytysten parantaminen sekä terveydenhuoltojärjestelmien henkilöresurssien vahvistaminen.

46 artikla

Koulutus, kulttuuri sekä kulttuurien ja uskontojen välinen vuoropuhelu

1. Sopimuspuolet sopivat edistävänsä yhteistyötä koulutuksen, urheilun, kulttuurin ja uskontokuntien välisten suhteiden alalla moninaisuutta kunnioittaen lisätäkseen kulttuuriensa vastavuoroista ymmärtämystä ja tuntemusta. Tätä varten ne tukevat ja edistävät omien kulttuuri-instituuttien toimintaa.

2. Sopimuspuolet sopivat lisäksi aloittavansa vuoropuhelun koulutusjärjestelmien nykyaikaistamiseen liittyvistä kumpaakin osapuolta kiinnostavista asioista, joihin kuuluvat muun muassa ydinosaamista koskevat kysymykset ja eurooppalaisiin normeihin sidottujen arviointivälineiden kehittäminen.

3. Sopimuspuolet pyrkivät toteuttamaan tarvittavia toimenpiteitä, joilla edistetään ihmisten välisiä yhteyksiä koulutuksen, urheilun ja kulttuurivaihdon alalla sekä uskontojen ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja käynnistetään yhteiskunnan ja kulttuurin eri osaluokkiin liittyviä yhteisiä aloitteita, kuten kulttuuriperinnön säilyttämiseksi tehtävä yhteistyö kulttuurin moninaisuutta kunnioittaen. Sopimuspuolet sopivat tukevänsa edelleen Aasia–Eurooppa-säätiön toimia sekä Asemin puitteissa käytävää uskontojen välistä vuoropuhelua.

4. Sopimuspuolet sopivat neuvottelevansa ja tekevänsä yhteistyötä kulttuurialan kansainvälisillä foorumeilla ja kansainvälisissä organisaatioissa, esimerkiksi Unescon piirissä, saavuttaakseen yhteiset tavoitteet ja lisätäkseen tietämystä kulttuurin moninaisuudesta ja edistääkseen kulttuurin moninaisuuden kunnioittamista. Tässä yhteydessä sopimuspuolet sopivat myös edistävänsä kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä 20 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn Unescon yleissopimuksen ratifiointia ja täytäntöönpanoa.

5. Sopimuspuolet asettavat lisäksi etusijalle toimet, joilla vahvistetaan yhteyksiä sopimuspuolten virastojen välillä edistämällä asiantuntijoiden, nuorten ja nuorisohjaajien (vielä opiskelevien ja jo valmistuneiden) välistä tietojen ja osaamisen vaihtoa, sekä pyrkivät hyödyntämään koulutus- ja kulttuurialan ohjelmiaan, kuten Erasmus Mundus -ohjelmaa, ja näillä aloilla hankkimiaan kokemuksia.

47 artikla

Tilastointi

Sopimuspuolet sopivat edistävänsä tilastointimenetelmien ja -käytänteiden sekä tilastotietojen keruun ja levityksen yhdenmukaistamista ottaen huomioon Euroopan unionin ja

ASEANin välisen tämänhetkisen tilastoyhteistyön ja siihen liittyvän tilastointivalmiuksien kehittämisen, minkä johdosta sopimuspuolet voivat yhdessä sovituin perustein käyttää muun muassa tilastoja, jotka koskevat kansantalouden tilinpitoa, suoria ulkomaisia sijoituksia, tieto- ja viestintätekniikkaa sekä tavara- ja palvelukauppaa ja yleisemmin muita sellaisia tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia aloja, joille tietojen tilastollinen käsittely, keruu, analysointi ja levitys soveltuvat.

VII osasto

INSTITUTIONAALINEN RAKENNE

48 artikla

Sekakomitea

1. Sopimuspuolet sopivat perustavansa tämän sopimuksen nojalla sekakomitean, joka koostuu kummankin sopimuspuolen johtavassa asemassa olevista virkamiesedustajista. Sekakomitea vastaa

- tämän sopimuksen moitteettomasta toiminnasta ja täytäntöönpanosta,
- tämän sopimuksen tavoitteita koskevien painopisteiden vahvistamisesta,
- suositusten antamisesta tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Sekakomitea kokoontuu tavallisesti vähintään kahden vuoden välein yhteisesti sovittavana päivänä vuorotellen Filippiineillä ja Euroopan unionissa. Myös ylimääräisiä sekakomitean kokouksia voidaan järjestää sopimuspuolten niin sopiessa. Sekakomitean puheenjohtajana toimii vuorotellen kummankin sopimuspuolen edustaja. Sekakomitean kokousten esityslistasta päätetään sopimuspuolten yhteisellä sopimuksella.

3. Sekakomitea perustaa erityisiä alakomiteoita, jotka käsittelevät kaikkia tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia aloja ja avustavat sekakomiteaa sen tehtävien hoitamisessa. Alakomiteat raportoivat toiminnastaan yksityiskohtaisesti sekakomitealle sen kaikissa kokouksissa.

4. Sopimuspuolet sopivat, että sekakomitean tehtävänä on myös valvoa kaikkien sopimuspuolten välillä tehtyjen tai tehtävien ala-

kohtaisten sopimusten tai pöytäkirjojen moitteetonta toimintaa.

5. Sekakomitea vahvistaa oman työjärjestyksensä.

VIII osasto

LOPPUMÄÄRÄYKSET

49 artikla

Tulevaa kehitystä koskeva lauseke

1. Yhteistyötä lisätäkseen sopimuspuolet voivat keskinäisestä sopimuksesta ja sekakomitean suosituksen perusteella laajentaa tätä sopimusta esimerkiksi täydentämällä sitä tiettyjä aloja tai toimintoja koskevilla sopimuksilla tai pöytäkirjoilla.

2. Sopimuksen täytäntöönpanon osalta kumpikin sopimuspuoli voi tehdä ehdotuksia yhteistyön laajentamiseksi ottaen huomioon sopimuksen soveltamisesta saadut kokemukset.

50 artikla

Yhteistyön resurssit

1. Sopimuspuolet sopivat antavansa omien valmiuksiensa ja säännöstensä sallimissa rajoissa käyttöön asianmukaiset resurssit, myös rahoitusvarat, tässä sopimuksessa määrättyjen yhteistyötavoitteiden saavuttamiseksi.

2. Sopimuspuolet antavat rahoitustukea moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti ja tekevät yhteistyötä taloudellisten etujensa suojaamiseksi. Sopimuspuolet ryhtyvät omien lakiansa ja määräystensä mukaisesti tehokkaisiin toimenpiteisiin petosten, lahjonnan ja muun laittoman toiminnan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi muun muassa sopimuspuolten välisen keskinäisen avunannon avulla tämän sopimuksen soveltamisalaa kuuluvilla aloilla. Sopimuspuolten välisessä lisäsopimuksessa tai rahoitusvälineessä määrätään erityisistä rahoitusyhteistyötä koskevista lausekkeista, jotka kattavat paikan päällä tehtävät ja muut tarkastukset, valvonnan ja petostentorjuntatoimet, kuten Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF)

ja Filippiinien vastaavien tutkintaviranomaisten toteuttamat toimenpiteet.

3. Sopimuspuolet kannustavat Euroopan investointipankkia (EIP) jatkamaan toimintaansa Filippiineillä omien menettelyjensä ja rahoitusvaatimustensa, EIP:n ja Filippiinien välisen puitesopimuksen sekä Filippiinien kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

4. Sopimuspuolet voivat tarvittaessa päättää myöntää tämän sopimuksen kattamalla tai siihen liittyvillä aloilla toteutettaviin yhteistyötoimiin rahoitustukea omien rahoitusmenettelyjensä ja -varojensa puitteissa. Edellä mainittuihin yhteistyötoimiin voivat tarpeen mukaan kuulua esimerkiksi valmiuksien kehittämistä ja teknistä yhteistyötä koskevat aloitteet, asiantuntijavaihto, tutkimukset sekä avoimuutta ja vastuullisuutta edistävien säädös-, täytäntöönpano- ja sääntelykehysten luominen ja muut sopimuspuolten sopimat toimet.

51 artikla

Apuvälineet

Helpottaakseen tämän sopimuksen nojalla tehtävää yhteistyötä sopimuspuolet sopivat järjestävänsä tarvittavat apuvälineet yhteistyön täytäntöönpanoon osallistuville virkamiehille ja asiantuntijoille tehtävien suorittamista varten kummankin sopimuspuolen kansallisen lainsäädännön, sisäisten sääntöjen ja hallinnollisten määräysten mukaisesti.

52 artikla

Muut sopimukset

1. Tämä sopimus ja sen nojalla toteutettavat toimet eivät rajoita sopimuspuolten valtuuksia tehdä kahdenvälistä yhteistyötä tai tarvittaessa tehdä uusia, esimerkiksi Filippiinien ja yksittäisten jäsenvaltioiden välisiä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia, sanottuna kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen asian kannalta merkityksellisten määräysten soveltamista.

2. Tämä sopimus ei vaikuta sellaisten sitoumusten soveltamiseen tai täytäntöön-

panoon, joita sopimuspuolet ovat tehneet tai aikovat tehdä kolmansien osalta.

53 artikla

Velvollisuuksien täyttäminen

1. Sopimuspuolet toteuttavat tästä sopimuksesta johtuvien velvollisuuksiensa täyttämiseksi tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet. Ne huolehtivat siitä, että tässä sopimuksessa määrätyt tavoitteet saavutetaan.

2. Kumpikin sopimuspuoli voi saattaa sekakomitean käsiteltäväksi kaikki tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat erimielisyydet.

3. Jos sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli on jättänyt täyttämättä jonkin tämän sopimuksen mukaisen velvoitteensa, se voi toteuttaa aiheelliset toimenpiteet. Jäljempänä olevan 5 kohdan mukaisia erityisen kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta se esittää ennen toimenpiteiden toteuttamista sekakomitealle kaikki tilanteen perinpohjaiseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot sopimuspuolten kannalta hyväksyttävän ratkaisun saavuttamiseksi.

4. Toimenpiteitä valittaessa on etusijalle asetettava ne, joista on vähiten haittaa tämän sopimuksen toiminnalle. Toimenpiteistä ilmoitetaan välittömästi toiselle sopimuspuolelle, ja niistä neuvotellaan sekakomiteassa toisen sopimuspuolen sitä pyytäessä.

5. Sopimuspuolet sopivat, että sopimusta tulkittaessa ja sovellettaessa tarkoitetaan 3 kohdassa olevalla ilmaisulla 'erityisen kiireelliset tapaukset' tilanteita, joissa sopimuspuoli on olennaisesti rikkonut sopimusta. Sopimuksen olennainen rikkominen tarkoittaa seuraavaa:

a) sopimuksen purkaminen, joka ei ole kansainvälisen oikeuden yleisten säännösten mukainen; tai

b) sopimuksen olennaisten osien eli 1 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan 2 kohdan rikkominen.

Ennen toimenpiteiden toteuttamista erityisen kiireellisissä tapauksissa sopimuspuoli voi pyytää kiireellisen sopimuspuolten välisen kokouksen koolle kutsumista. Jos koolle kutsumispyyntö esitetään, kokous pidetään 15 päivän kuluessa, elleivät sopimuspuolet

ole sopineet muusta määräajasta, joka saa olla enintään 21 päivää. Kokouksessa tutkitaan tilanne perusteellisesti ja pyritään sopimuspuolten kannalta hyväksyttävään ratkaisuun.

54 artikla

Sopimuspuolten määrittely

Tässä sopimuksessa 'sopimuspuolilla' tarkoitetaan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita niiden toimivalan mukaisesti sekä Filippiinien tasavaltaa.

55 artikla

Alueet, joihin sopimusta sovelletaan

Tätä sopimusta sovelletaan alueeseen, johon sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta siinä määrätyn edellytyksin, ja Filippiinien alueeseen.

56 artikla

Ilmoitukset

Sopimuksen 57 artiklan mukaiset ilmoitukset toimitetaan diplomaattiteitse Euroopan unionin neuvoston pääsihteerille ja Filippiinien ulkoasiainministeriölle.

57 artikla

Sopimuksen voimaantulo ja kesto

1. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona jälkimmäinen sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle tätä varten tarvittavien oikeusmenettelyjen päätökseen saattamisesta.

2. Sopimus on voimassa viisi vuotta. Sen voimassaoloa jatketaan ilman eri toimenpiteitä vuodeksi kerrallaan, jollei kumpikaan sopimuspuoli ilmoita kuusi kuukautta ennen kyseessä olevan yksivuotisen voimassaolojakson päättymistä toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti aikomuksestaan olla jatkamatta sopimuksen voimassaoloa.

3. Sopimuspuolet sopivat sopimukseen mahdollisesti tehtävistä muutoksista. Muu-

tokset tulevat voimaan tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti sen jälkeen, kun jälkimmäinen sopimuspuoli on ilmoittanut toiselle sopimuspuolelle kaikkien tarvittavien muodollisuuksien täyttämistä.

4. Sopimuspuoli voi sanoa sopimuksen irti ilmoittamalla toiselle sopimuspuolelle kirjallisesti haluavansa irtisanoa sopimuksen. Sopimuksen irtisanominen tulee voimaan kuusi kuukautta sen jälkeen, kun toinen sopimuspuoli on vastaanottanut ilmoituksen. Irtisanominen ei vaikuta tämän sopimuksen nojalla ennen sopimuksen irtisanomista sovittuihin tai käynnistettyihin hankkeisiin.

58 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus on laadittu bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

Sopimuksesta neuvoteltiin englannin kielellä. Mahdollisista tekstien välisistä kielellisistä eroavuuksista ilmoitetaan sekakomitealle.